

DENGÊ

KOMKAR

Sal : 11
Wext : 15.9.1990
Hejmar : 125-126
Biha : 2 DM

KOVARA FEDERASYONA KOMELÊN KARKERÊN KURDISTAN LI ELMANYA FEDERAL

Körfez Krizi:

**ÖLÜM BULUTLARI
YENİ HALEPÇELER Mİ YARATACAK?**

2 Ağustos 1990 tarihinde sömürgeci Bağdat rejiminin Kuveyt'i işgali ile başlayan Ortadoğu gerginliği, turmanarak sürüyor. ABD ve onu destekleyen Batı'lı dostları, askeri yığınaklarla bölgeyi heran patlamaya hazır bir barut fıçısı haline getirdiler.

Sömürgeci Türk devleti ise, "mal bulmuş mağribi" misali, ağzından salyalar akan bir şekilde, savaş naraları atıyor; bir avuç dolar için halklarımızı ateşe atmaya çalışıyor.

Her iki sömürgeci rejim arasında patlak verecek bir savaş, Kürdistan'ın yerlebir olmasına neden olacak. Halkımız, sayısı bilinmeyen yeni Halepçeler yaşamak istemiyor.. (Yazısı 15. sayfada)

Kuzey-Ren Westfalya'da Eski Sığınmacılara Yeni Bir Şans

Kuzey-Ren Westfalya İçişleri Bakanlığı, geçtiğimiz günlerde yayınladığı bir kararnameyle sığınma başvuruları kabul edilmeyen veya başvurularını geri almış olanlar ile, başvuruları reddedilen ama insancil nedenlerle, ülkelerine geri gönderilemeyen, uzun süreden beri F. Almanya'da yaşayan yabancılara belli koşullar yerine getirmeleri durumunda oturma ve çalışma izni verilmesine kararlaştırdı.

Bu yeni uygulamada, en az 8 yıldan beri yasal olarak aralıksız F. Almanya'da bulunan bekar sığınmacı yabancılar ile, kararnamenin uygulanmaya konduğu 19 Haziran 1990 tarihinde en az bir çocuklu olan ve 5 yıldan bu yana aralıksız F. Almanya'da yaşayan yabancılar yararlanabilecekler.

Yeni uygulamadan şunlar yararlanamayacaklar:

- Sığınma başvuruları reddedildikten sonra evlilik veya eğitim vb. nedenlerle oturma izni almış olanlar;
- İltica davaları halen devam edenler;
- Son iki yıl içinde herhangi bir

Berlin:

KÜRT ÇOCUKLARININ EĞİTİMİ İÇİN PROJE

Batı Berlin Senatosu Okul, Meslek Eğitimi ve Spor Dairesi, Berlin'de okuyan Kürt çocuklarının sorunlarını aşma yönünde eğitimcilerle yönelik bir proje hazırlamış. 1 Ekim 1990 tarihinde uygulanmaya konacak olan projeye katılım için yazılı bir çağrı yapılmış.

Çağrıda şöyle deniyor:

"Berlin'de İran, Irak, Suriye ve çoğunluğu Türkiye vatandaşı tahminen 50 bin Kürt yaşamaktadır. Bunların büyük çoğunluğunu iş göçü sonucu gelen işçiler ve aileleri oluşturmaktadır. Türkiye'de 1980 yılında yapılan darbe ve Körfez krizi sonucu gelen çok sayıda mültecinin yanı sıra, öğrenim amacıyla gelenler de bulunuyor.

Özellikle Türkiye'de, Kürt dili ve kültürü üzerindeki baskılar, Kürtçenin yasalarla yasaklanması yurt dışına kadar yansımaktadır. Bugün bile Kürt dili nazarı dikkate alınmıyor; onlar, okullarda ana diline bakılmaksızın ellerindeki pasaportlarına göre sınıflandırılmaya tabi tutuluyorlar.

suçtan dolayı en az 6 ay hapis veya en az 180 günlük para cezasına çarptırılmış olanlar;

• Sığınma başvuruları kabul edilmeyp de ülkelerine geri gönderilmiş olanlar veya geri gönderilme kararı alınmış olanlar.

Oturma izni yabancının başvurusu üzerine gerekli koşullar yerine getirilmişse, önce 1 yıl, daha sonra da iki defa 2 yıllık süreleri için verilir. Daha sonra da yabancı kendi geçimini kendisi temin ettiği takdirde süresiz oturma izni verilir. Sosyal yardıma muhtaç yabancılara 6 aylık süreli Duldung verilir. Yabancı, bu süre içinde geçimini temin için iş aradığını kanıtladığında Duldung 6 aylık bir süre için yeniden uzatılır. Daha sonra da yabancı sosyal yardıma muhtaç da olsa, iş aradığını inandırıcı bir biçimde kanıtladığında kendisine süreli oturma izni verilir.

Hastalık, iş göremezlik veya yalnız olması nedeniyle çocuğuna bakmak zorunda kaldığından sosyal yardım alan yabancılarda, sosyal yardım oturma izni almanın önünde bir engel değildir.

Oturma izni alma hakkına sahip yabancıların eşlerine ve F. Almanya'ya giriş tarihlerinde 18 yaşını geçmemiş bekar çocuklarına da oturma izni verilir.

Bunun çocuklar üzerindeki etkisi nedir? Buna karşı velilerin, öğretmenlerin, eğitimcilerin, yetkili mercilerin ve kurumların tavrı nedir? Bunlar nasıl böyle bir ortama sürüklendi? Geleceğe emin bakmanın ön koşula olan fırsat eşitliği çerçevesinde, onların öğrenme imkanına kavuşmaları için neler yapılmalıdır.?"

DGB'nin KARARI

20-26 Mayıs 1990 tarihinde Alman Sendikalar Birliği DGB'nin Hamburg'da yapılan 14. Olağan Kongresi'nde, göçmen çocukların okul ve meslek eğitimi ile ilgili karar alındı.

9 şık halinde sıralanan kararın, 2. şıkında şöyle denilmektedir:

Medico'dan

F. Almanya Hükümetine 500 milyonluk Halepçe Kurbanları İçin Tazminat Davası

Merkezi Frankfurt'ta bulunan tıbbi yardım ve insan hakları örgütü Medico International, 30 Ağustos'ta yaptığı bir basın açıklaması ile kimyasal gaz saldırısı sonucu yaşamalarını yitiren Halepçe kurbanlarının yakınları adına F. Alman hükümeti aleyhine 500 milyon DM'lik tazminat davası açacağını duyurdu.

Açıklamada, uzun süreden beri hazırlığı sürdürülen ve açılması düşünülen tazminat davasının, Irak'ta kimyasal silah üretilen tesisleri yapan Hamburg'taki Water Engineering Trade GmbH-WET firmasında, F. Alman Haberalma Örgütü-BND'den en az iki kişinin görev aldığı kesinleşmesiyle, somut bir konuma kavuştuğu ifade ediliyor.

BND, doğrudan Başbakan'a bağlı olduğundan, hükümetin bilgisi ve olası isteği dışında bu örgüt çalışanlarının böylesi bir projeye katkılarının mümkün olamayacağı bildirildi. Açıklamada, bu nedenle Federal hükümetin, Irak'ın kimyasal silah üretmesi ve kullanımında sorumluluk taşıdığı ve Medico International'ın Halepçe soykırımından sağ kurtulanlar adına açacağı 500 milyon DM'lik tazminat davasının muhatibi olduğu belirtiliyor.

"Tüm yabancı çocuklara birinci sınıftan itibaren ana dillerinde ders görme hakkı verilmelidir. Burada dikkate alınması gereken konu, sözkonusu yabancının geldiği ülke dilinin ana dil anlamına gelmeyeceğidir. (örneğin; Türkiye'den gelen Kürtlere Kürtçe) Bu çocuklara aynı zamanda çocuk yuvalarında da ana dilleri öğretilmelidir.

Doğrusu Berlin'de yaşayan Kürtlere, özellikle de Kürt çocuklarına yönelik geç de olsa atılan bu adımı selamlamak gerekir. Yıllardan beridir Kürtlerin, F. Almanya'da ayrı bir halk grubu olarak kabul edilmesi ve bunun sonucu olarak doğan haklarının (Ana dilde ders, sosyal danışmanlık, radyo ve TV'de Kürtçe yayın) verilmesi için sürdürülen mücadeleye, F. Alman ve eyalet hükümetleri kulaklarını tıkadılar. Umarız Berlin'de atılan bu olumlu adım, onları da etkiler ve eski katı tutumlarından vazgeçerler.

PARİS Fransa Komjin Komitesi Kültür Gecesi Düzenledi

Paris'te, Kürdistan'lı kadınlardan oluşan bir grupla, kadınlarımızın ortak sorunlarına çözüm aramak, Kürt kadınının sosyal-kültürel gelişmelerine katkıda bulunmak, Kürt kimliğinin korunmasını sağlamak ve Kürt halkının özgürleşme mücadelesine sorumlulukla katılmak hedeflerine yönelik çalışmalar yürütmek amacıyla, aylardan beri sürdürdüğümüz toplantılarımızda öne çıkan, "**Komjin Hazırlık Komitesi**" kurma kararımızı, 22 Temmuz 1990 günü, düzenlediğimiz bir kültür gecesiyle halkımıza açıkladık.

Böyle bir hazırlığa ilk kez giriştiğimiz halde, konuşma, şiir, müzik, folklor ve tiyatrodan oluşan programımız oldukça başarılı geçti ve istisnasız herkes tarafından da takdirle karşılandı.

Bundan gurur duyduğumuz kadar, ileride çok daha iyilerini yapabilecek güçte olduğumuzu da ispatladık.

Program ve amaçlarımızı sıralarken, bizi bir kadın hazırlık komitesi kurmaya iten gerçeklerin bir kısmını, konuşma metnimizde, özetlersek şöylesine belirtmeğe çalıştık.

"Kadınlarımızın bir birlik çatısı altında toplanıp çalışmasını desteklemek, her 'demokrat' insanın sorumluluğudur. Bu tür çalışmalara, salt 'siyaset yapılıyor' ön yargısıyla karşı çıkılması, uzak hedefi görememektir. bizlere güvensizlikten kaynaklanmaktadır. Bunun adı salt 'siyaset' değildir arkadaşlar! Bunun adı aynı zamanda, 'yurtseverlik'tir; 'Kişisel ve ulusal onura sahip çıkmak'tır; 'Köle zihniyetine paydos' demektir; 'Halkını, ulusunu ezen sömürgeci düzene karşı çıkmak'tır, 'varlığını kabul ettirmek'tir... Kısaca tanımlayacak olursak, bunun adı, 'insan olmak' demektir..

"Bizler ki, yakın tarihte, Yemen-Suriye-Arabanistan'larda Osmanlı Türkleri; daha sonraları, Antep-Maraş-İzmir-Çanakkale'lerde hile ile Atatürk Türkiye'si; 1974 gibi çok yakın bir tarihte de, Kırbis'ta Rumlar tarafından bir avuç Türk öldürüldü diye, Yunanistan'a karşı savaş ilan eden işgalci Türk Devleti için savaşmış; esir-şehit düşmüş milyonlarca Kürt'ün torunları, çocuklarımız, Bu savaşlar esnasında, ninelelerimiz, analarımız, başka ülkelerin siyasetleri adına kocası, oğulsuz, babasız kalıp, savaşların acımasız sonuçlarına katlanmadılar mı?"

"Şimdi ise biz, bugünkü kadınlar, bu kez, Kürdistan'ın kendisi için, kendi istediğimizle, çok küçük çapta da olsa, bazı girişimlerde bulunamayacak, evimizde oturup her 'siyasi' olaya seyirci mi kalacağız?"

"Biz, Kürdistanlı analar, kendi do-

ğurduğumuz çocuklarımıza istediğimiz isimleri bile takacak kadar özgür değilsek, buna karşı çıkmayacak, siyaset yapamayacak mıyız?"

"Bizler ki, çok uzak değil, bundan daha iki yıl önce, dünya tarihinde, Japonya'dan sonra ikinci olarak, katil Saddam'ın korkunç imha planıyla, kimyasal bomba kullanılma sonucu, Halepçe'de onbinlerce ölü-yaralı vermiş; hemen arkasından yüzbinlerce kilometre karelik yerleşim merkezleri yerle bir edilmiş, evsiz barksız, aç-susuz bırakılmış; sürgünlere, acılara hedef olmuş insanlarız..."

"Bu zulümden kaçarak, bir başka zalim olan Türk devletine sığınmak zorunda kalmış; orada da, çoluk-çocuğu, yaşlısı-genciyle kışları çadırlarda geçirmiş, önemli sayıda ölü vermiş; Türk hükümetinin geleneksel saray entrikaları sonucu, yemeklerine zehir katılmak da dahil, pek çok acıya göğüs germiş halkız..."

"Bizler, T.C.'nin resmi memurlarınca Yeşilyurt'ta kendilerine insan pisliği yedirilmiş, ve kadınıymız erkeğinin; erkeğimiz kadınının önünde dahi soyunmaya utanırken, yine bu iğrenç işkenceci devletin kolluk kuvvetleri zoruyla çırılçıplak soyulup teşhir edilmiş, ırzına geçilmiş, onuru paramparça edilmiş insanlarız..."

"Daha çok yakında geçen şu şovenist uygulamanın kurbanlarıyız: T.C. devletinin faşist sicilli Cemil Çiçek adlı bilmem ne bakanı, uğraşları sonucu, Iraklı Kürt Mülteciler için 'Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nca ayrılan fonlarla, Yozgat'ta yapılması planlanan yerleşim bölgelerine, 'Buralara bir tek Kürt sokturmam' diyerek karşı çıkıp, bu çaresiz halk daha bir sefilik içinde yaşamaya mahkum edilirken; diğer taraftan, Sovyetler'in bilmem hangi cumhuriyetinden getirilmesi kararlaştırılan öz be öz Türk dediklerine, Türkiye Kürdistanı'nın en verimli toprakları olan ve 'GAP' adıyla anılan enerji ve sulama tesislerinin bulunduğu alanlara yerleşirme planlarıyla, Türkiye'nin turancılık emelleri yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır.

"İşte, bu ve benzeri uygulamalarla, Türkiye Kürdistanı'nın öz be öz Kürt halkı, Türk Devletinin toplu sürgün ve soykırım planlarına hedef olurken, bizler siyaset yapmayarak, haksızlıklara sessiz de kalamayız..."

"Çünkü, İran'da son on yıl içinde, yitireceğini bile bile, peşmerge evlatlarını Humeyni'nin pasdarlarına karşı savaşa süren kadınlarız..."

"Şey Said'lerin, Seyid Rıza'ların ve

daha nice Kürt ulusal önderlerinin nesilleriyiz. Bugün için Kürdistan'ın dört parçasındaki egemen güçlerin hapishane ve zindanlarında yatarak, görülmemiş işkenceler çeken yüzbinlerce yurtseverin anaları, bacıları, yakınlarıyız..."

"Konuşmamızda hedef ve amaçlarımızı da açıkladıktan sonra, erkek arkadaşlarımızı, aşağıda sıraladığımız istemler dahilinde bizlere destek olmaya çağırдық.

"...Kadın hareketlerinde çalışan arkadaşlarımızın eşlerine de bazı yükümlülükler düşer.

"Bunların başında ve ilk sıralarda yer alanı, hiç kuşkusuz, eşlerine destek olma konusunda samimi olmaları; bu çalışmalarda kendilerine düşen görevleri eksiksiz yerine getirmeleri; eşlerinin yüküne ortak olmaları; ulusal hareketlerin vazgeçilmez unsuru olan 'kadın-erkek güçbirliği' ilkesini, ortak çalışmalarda, eşitlik içinde uygulamaları; kadın çalışmalarına gereken önemi vererek, hem kendilerinin, hem eşlerinin toplum içerisindeki saygın ve üretici nitelik kazanmalarını sağlamaları; kocalarına bakan, çocuklarını yetiştiren, eşlerinin, toplum gerisinde kalmasına daha fazla göz yummamaları; kadınların gelişmesiyle, aile yapılarında da olumlu, yapıcı değişikliklerin meydana geleceğini kavramalarını gözönünde bulundurarak, her zaman yardım ve özveriyle hazır bulunmaları gibi..."

"... Kürt erkeğinin yurtseverlik duygularından hiçbirimizin kuşkusu yoktur. Ama, bu duygunun geliştirilmesi ve eylem olarak ortaya çıkarılması gereğini bir kez daha vurguluyoruz.

"Sevgili genç kadın, erkek arkadaşlar!

"Gelişmiş bir Kürt toplumu, özgür bir Kürdistan için geliniz birleşelim!..." dedik.

BÜYÜK SAVAŞÇI (*)

Buluşma o derece gizliydi ki, Kürt Demokrat Partisi lideri Abdurrahman Kasımla, buluşma yerinin adresini en yakın arkadaşlarına dahi söylememişti. Arkadaşları ancak bunu, bir gün sonra Viyana gazetelerinin yöresel sayfalarında, cinayetler başlığı altında öğrenebildiler.

Paris'te sürgünde yaşayan İran Kürtlerinden Kasımla, mollalar devletinin baskısı altında yaşayan halkına otonomi kazandırmak için uzun zamandan beri savaşıyordu ve bu amacına ulaşmasına da kısa bir süre kalmıştı. İran hükümetinin delegasyonu ile yapacağı gizli görüşmeye iki arkadaşıyla gitmeden önce, arkadaşlarına, görüşmelerin olumlu sonuçlanacağını söylemişti. Ancak, Viyana'nın bir semtinde Kürt lideri ve arkadaşları, ölümcül bir pusuya düşürüldüler.

Polis olay yerine geldiğinde, üç Kürtün cesedinin yanında ağır bir şekilde yaralı olan İranlı Muhammet Saharudi ve Amir Bazergani'yi buldu. Saharudi, İran delegasyonunun başkanı olup, diplomatik pasaport ile Avusturya'ya giriş yapmıştı. Bazergani ise, onun özel muhafızı idi.

İki İranlının daha ilk ifadeleri alındığı an, birbirleriyle çelişir ifadeler verdikleri anlaşıldı. Örneğin Bazergani, olayın cereyan ettiği zaman, buluşma yerine yakın bir McDonald's restoranında bulunduğunu söylerken; seken kurşunla kol ve çenesinden yaralanan Saharudi ise, soruşturma memurlarına muhafızının olayın cereyan ettiği zaman evde bulunduğunu söylemişti. —Kasımla cinayetinde göze çarpan ilk çelişki.—

Kürt liderine yapılan suikasten bir yıl sonra olaylara sıkça sahne olduğu için yakınan Alp Cumhuriyeti, yeni bir "politik ve hukuk skandalı" ile karşı karşıya (*Kurier*, Viyana'da yayımlanan bir gazete, çevirmenin notu) Nedenine gelince: Resmi makamlar, Temmuz 1989'dan bu yana, akan kan seliyle ilgili hemen hemen hiçbir adım atmadılar. En ilkel kriminal prensipler dahi gözardı edilerek, katillerin hiçbir ceza giymeden ülkeyi terketmelerine izin verildi. Tüm bunlar, yukarıdan gelen emirler gereği yapıldı.

Kürt liderinin eşi Helene Kasımla, şöyle diyor: "İran hükümetini bu haydutluğu planlayıp uyguladığı için suçluyorum. Aynı zamanda, Avusturya hükümetini de olayın aydınlatılmasını engellediği için suçluyorum." "Bundan dolayı" diyerek devam eden Helene

Kasımla, "hükümetin takındığı sesizlik, onları, cinayette işbirlikçi duruma düşüyor."

Gerçekten de olayla ilgili soruşturmalar o denli aksak bir şekilde yürütülüyordu ki, bu, salt acemilikle izah edilemezdi. "İlk andan itibaren" diyor Viyanalı yeşiller milletvekili Peter Pils, "katillerle ilgili soruşturma, üst düzey yetkililerince engellendi."

Örneğin aynı izlenimi, Viyanalı yarıgıç Peter Seda da, cinayetten birkaç saat sonra edinmişti. Peter Seda, içe yönelik bir raporda polisin yeterli bir işbirliği içine girmediğinden yakınıyordu. Örneğin; şüpheli iki İranlının çok açık şekilde birbirleriyle çelişen ifadelerine yönelik bir bilgi ona verilmemişti. Seda, "polisten olayla ilgili başka bilgilerin alınabilmesi son derece zordu," diyor.

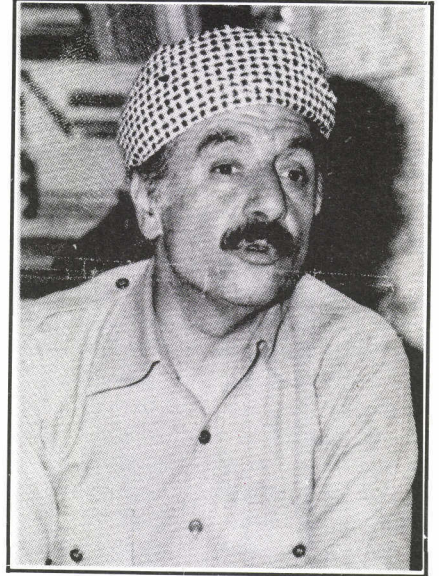
Bir yumurta hırsızına yapılan rutin işlemler dahi, Saharudi ve Bazergani'ye yapılmamıştı... Ne bir fotoğraf çekilmiş, ne bir parmak izi alınmıştı. Ancak olaydan 12 saat sonra, ateşi onların açıp-açmadığını anlamak amacıyla parmak izine başvurulmuştu. —Onların gerçekten ateş edip etmediğini anlamak için çok geçti.—

İpuçlarının giderek daha yoğun bir şekilde İranlıların kan selinin akmasında sorumlu olduklarını göstermesine rağmen, onlar hakkında hiçbir tutuklama kararı çıkarılmamıştı. Şüpheli Bazergani, İran elçiliğine sığınırken, Saharudi, polis koruması altında Kürtlere yönelik cinayetten 11 gün sonra Viyana Havaalanı Schechat'tan Tahran'a döneliyordu.

Hükümetin sözcülüğünü yapan Tahran Radyosu, bu olayı değerli bulmuş olmalı ki, "büyük savaşçı" ülkeye geri döndü diye yayın yaptı. Bu, şaşırtıcı değil. Mollalar devleti için Saharudi önemli bir adamdı. O, Pasdaranların, yani rejimin savunucusu olan devrim muhafızlarının subayı idi.

Ancak Saharudi ülkeyi terkettikten sonra olayın cereyan ettiği evde bir lokal araştırma yapıldı. Bu arada Saharudi'nin ateş eden kişi olduğu anlaşıldı. Nihayet Kasım 1989'da savcılık Saharudi ve aylarca İran elçiliğinde kaldığı tahmin edilen muhafızı hakkında cinayet işleme nedeniyle dava açtı.

Avusturya Dışişleri Bakanı Alloys Mock, İran elçiliğinin zanlıyı teslim etmeye yanaşmamasını "ahlaksızlık" olarak çekinmeden dile getirdi. Tahran ise, Avusturya'yı İran vatandaşlarıyla "şüpheli bir politik oyun oynamakla" ve

Abdurrahman Kasımla

"İran'a karşı bir propaganda savaşı yürütmekle" suçladı.

Ama tüm bu karşılıklı suçlamalar, Saharudi ve Bazergani'ye yönelik hukuksal işlem yapmaması için İran'ın Avusturya'ya çok ciddi bir şekilde baskı yaptığını gizlemeye yetmiyor. İran dışişleri bakanlığından yüksek düzeyde bir yetkili, bu gerçeği şu sözlerle doğruluyordu: "Biz onlara sadece insanlarımızı koruyamadık takdirde, bizim de İran'daki Avusturyalıları koruyamayacağımızı kavratmaya çalıştık. Avusturyalılar, söylediklerimizi hemen kavradılar."

Sebati bir çalışma ve emin kaynaklardan elde ettiği bilgilerle, ormanlar ülkesinde birçok olayın aydınlatılmasında rol oynayan milletvekili Pils, Viyana hükümetinin İranlılar tarafından baskı altına alınmasını, geçen hafta şöyle açıklıyordu: Pasdaran subayı Saharudi, Rahimi Tari ismini kullanarak yurt dışında boygösteriyordu. Bunu, Avusturya polisi dahi onaylıyordu.

Rahimi Tari isminde biri, 1984 yılında Atina'da yapılan silah fuarı "Defendory"ni ziyaret eden İran delegasyonu içinde yer almıştı. Fuarda İranlılar, Avusturya devletinin bir silah kuruluşu olan Noricum ile de ilişkiye geçmişlerdi. Bu görüşmeden kısa bir süre sonra Noricum, Bağlantısız Avusturya'dan İran'a —savaş malzemesi ihracının yasaklanmasını içeren yasayı bariz bir şekilde ihlal ederek— daha önce savaş karşıtı Irak'a yaptığı gibi silah ihraç etmişti.

Paris:

Dr. KASIMLO VE ARKADAŞLARI ANILDI

13 Temmuz 1989'da Viyana'da öldürülen Dr. Kasımlı ve arkadaşları, Paris'te düzenlenen bir dizi eylemle anıldı.

İran Kürdistanı Demokrat Partisi'nin Paris'te bulunan Avrupa temsilciliğinin, 10-13 Temmuz 1990 tarihlerinde düzenledikleri eylemlerle Kürdistan halkının bu üç değerli evladı anıldı.

İKDP Genel Sekreteri Dr. Abdurrahman Kasımlı, Parti'nin Avrupa temsilcisi Abdullah Kadiri-Azar ve Fadıl Resul 13 Temmuz 1989'da Viyana'da İran hükümet temsilcileriyle barış görüşmeleri sırasında İran ajanlarının silahlı saldırısına uğrayarak şehid edilmişlerdi.

10 Temmuz tarihinde bir basın toplantısı düzenlendi. Toplantıyı Dr. Kasımlı'nun eşi Bayan Elena Kasımlı, PDK-İ temsilcisi ve Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu Sekreteri avukat Patrick Beadouin yönettiler ve basın mensuplarının sorularını yanıtladılar. Olayın failinin İran hükümeti olduğunu bir kez daha vurguladıktan sonra, Avusturya hükümetinin vurdumduymazlığını eleştirdiler ve İran hükümetinin bu katliamdan uluslararası bir mahkeme yargılanmasını talep ettiler.

11 Temmuz günü İran ve Avusturya'nın Paris Büyükelçilikleri önünde sessiz mitingler gerçekleştirildi, her iki hükümeti kınayan pankartlar taşındı. Daha sonra Bayan E. Kasımlı, Av. Patrick Beadouin ve İKDP temsilcisinden oluşan delegasyon, Avusturya'nın Paris Büyükelçisi ile görüştüler. Avusturya hükümetinin tavrına ilişkin eleştirilerini Büyükelçiye sunan delegasyon, İran'ın uluslararası bir mahkeme önüne çıkarılması yönünde açılan kampanyanın desteklenmesini talep ettiler.

12 Temmuz günü ise geniş katılımlı bir anma toplantısı düzenlendi. Toplantıya katılanlar arasında İKDP Genel Sekreteri Dr. Sadık Şerefendi, Celal Talabani, Fransa İnsani Yardım Bakanı Bernard Kouchner ve milletvekili Mehmed Ali Eren de vardı.

Toplantının açış konuşmasını Parti Genel Sekreteri Dr. Şerefendi yaptı. Bu toplantıda Parti'sinin her zamankinden daha mücadeleci ve şehid Kasımlı'nun çizdiği yolda ilerlemeye kararlı olduğunu vurgulamak için hazır bulunduğunu belirtti ve kısaca Kasımlı'nun İran Kürdistanı devrimine olan hizmetlerinden bahsetti. Dr. Şerefendi daha sonra şunları söyledi:

"Korkunç haberin duyulmasıyla İran Kürdistanı derin bir üzüntü ve endişeye büründü. Kasımlı'nun ölümünden sonra Parti'nin durumunun ne olacağını soranlar çoktu.

"Korkunç şekilde sarsılmasına rağmen, Parti, yitik önderinin öğretisini hemen pratiğe geçirmeyi bildi. Başı dik ve mücadeleyi sürdürmeye, Kürt halkının varlığını ve onurunu korumaya her zamankinden daha kararlıydı.

"Dr. Kasımlı'nun ölümünden daha birkaç saat sonra, öncü rolünü yerine getiren İKDP Politbürosu, parti organlarına şu mesajı ilettiler: Dr. Kasımlı ve Abdullah Kadiri şehitlerimiz saflarına katıldılar ama partimiz yaşıyor ve mücadele sürüyor.

"Militanların, özellikle peşmergelerin cevabı gecikmedi. Şu mesajı gönderdiler: Dr. Kasımlı bize, bir şehidi anmanın en iyi yolunun, onun mücadelesini sürdürmek olduğunu öğretti. Kürtlerin haklarının ve özgürlüklerinin düşmanlarına hesaplarının yanlış olduğunu göstermek için eskisinden daha kararlıca mücadeleyi sürdüreceğiz"

Toplantıda bir konuşma yapan Fransa İnsani Yardım Bakanı Bernard Kouchner, yakından tanıdığı Dr. Kasımlı'yla olan anılarını anlattı ve üzüntüsünü dile getirdi.

Bayan Kasımlı da toplantı boyunca öğretici şiirler okudu.

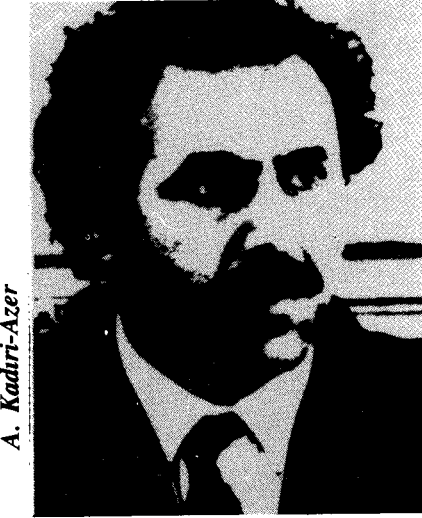
Anma toplantısına Nobel Barış ödülü alan Amerikalı yazar Elie Wiesel, İngiltere Lordlar Kamarası İnsan Hakları Grubu Başkanı Lord Avebury, Fransız Sosyalist Parti Birinci Sekreteri ve eski Başbakan Pierre Mayroy, İtalyan Sosyalist Partisi, Sosyalist Enternasyonal Genel Sekreteri Louis Ayala ile Başkanı Willi Brand ve İsveçli Profesör Olof Tanberg mesaj göndermişlerdi.

Anma toplantısı ozan Şivan'ın okuduğu Ey Reqib marşı ile son buldu.

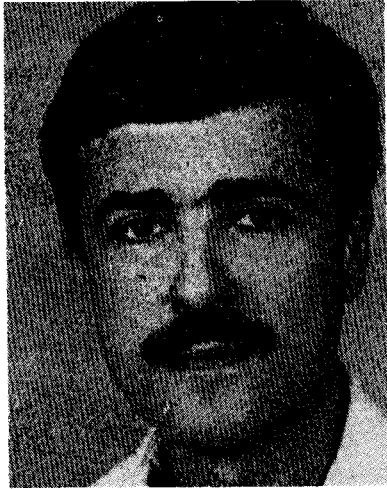
Bu anma eylemlerinin sonucusu ise 13 Temmuz günü Dr. Kasımlı ve Abdullah Kadiri-Azar'ın defnedildikleri Paris Komuncüler mezarlığı (Père La Chaise) ziyaret edilerek mezarlara çelenk konuldu ve saygı duruşunda bulunuldu.

Kürt halkı bugün parçalanmış ülkesinin dört köşesinde ulusal hakları uğruna ayakta. Hiç kuşku yok kahraman özgürlük savaşçıları, düşmandan ölümsüz şehitlerinin intikamını alacaktır.

Birindar/Paris

A. Kadiri-Azar

Fadıl Resul

"İkinci Cumhuriyet'te cereyan eden en büyük illegal satış"tan (Profil, Avusturya'da bir derginin adı; çevirmenin notu) dolayı, Nisan'dan bu yana 18 firma yöneticisi hakkında dava açıldı. Davaya, yakında ünlü politikacıları da kapsayacağı benziyor: O zamanki başbakan Fred Sinowatz, onun dışişleri bakanı Leopold Gratz ve eski işçileri bakanı Karl Blecha hakkında, "bağlantısızlık ilkelerini çiğnedikleri" gerekçeyle ön soruşturmalar başlatılmış durumda.

Şayet bu illegal silah satışında Noricum ile mukavele yapan kişi Pasdaran subayı Saharudi alias Rahimi Tari ise, —ki birçok şey bunu gösteriyor— o zaman, Kasımlı cinayetindeki "eksik olan halka tamamlanıyor," diyor Yeşiller milletvekili Pilsz. Ve şöyle devam ediyor: "İranlılar, Noricum ile yaptıkları çok sayıda anlaşma belgelerini açıklamaya tehditinde bulunarak, Avusturya makamlarının İranlı katillerin serbest bırakılmasını sağladılar."

Ancak böyle olması halinde diyor Pilsz, Noricum skandalına başka bir dizi politikacının bulaşması da kaçınılmaz olacak. Ve bunların kaderi diyor Pilsz, "sadece İranlıların elinde" olacak.

* Bu makale, Der Spiegel dergisinin, 30 Temmuz 1990 tarihli 31. sayısından alındı. M. Bêrivan tarafından Türkçeye çevrildi.

Körfez Krizi

Ölüm Bulutları Yeni Halepçeler mi Yaratacak?

Irak Kuveyt'i işgal etti. Kuveyt Emiri ve Prensi işgale karşı hiç bir ciddi direniş göstermeden Suudi Arabistan'a kaçtılar. Basın ve yayın organları, 2 Ağustos öncesi Irak-Kuveyt gerginliğinin doruk noktasına ulaştığını bildiriyorlardı. Irak Kuveyt'ten 15 milyar dolara varan savaş borçlarının silinmesini ve bazı toprak parçalarının kendisine verilmesini talep etmişti. Irak-Kuveyt arasındaki görüşmeler 1 Ağustos'ta kesintiye uğramıştı. "Küçük" diktatör daha İran-Irak savaşında ölenlerin cenazeleri kaldırılmadan, Kuveyt'in işgali ile tüm dünyayı hayretler içinde bıraktı. Bölgede dengeler göreceli de olsa sarsıldı. Saddam 1 milyona varan ordusu ile ABD'ye ve Batıya kafa tutarak Kuveyt'i ilhak ettiğini açıkladı.

Bundan iki yıl önce Saddam diktatörünün Irak Kürdistanı'nın Halepçe kentinde kimyasal silahlarla giriştiği katliam karşısında kolları bile kıpırdamayanlar, Kuveyt'in işgali ile ayağa kalktılar. İşgal edilen bu "suni" devlet için -daha çok da petrol için- göz yaşları dökmeye başladılar. Bush yönetimi, ilk etapta Irak'ın ABD'deki mal varlığını dondurdurdu. Ortadoğu ülkelerinden yaptığı petrol ithalatını en aza indirdiğini açıkladı. Bunu BM Güvenlik Konseyi'nin Irak'a karşı aldığı ekonomik ambargo kararı izledi. İş bununla kalmadı. ABD Körfeze ve başta da Şeyhler ve Prenslar diyarı Suudi Arabistan'a görülmemiş düzeyde askeri yığınak yaptı. İngiltere, F. Almanya, Japonya ve bir dizi başka ülke açığatan ABD'nin yanında yer alırken, Sovyetler Birliği, Irak'a karşı yapılacak askeri bir harekate karşı olduğunu açıkladı. Buna karşın Saddam diktatörü ise Arap ve müslüman ülkeleri -eski düşmanı Humeyni'nin sıkça yaptığı gibi- "şeytana" karşı savaşmaya çağırdı. Ortalık bir anda toza-dumana büründü. Yüzbinlerin, belki de milyonların ölümüne neden olabilecek savaş bulutları tüm Ortadoğu'nun üzerine çöktü. Daha da çökmeye devam ediyor.

Kraldan daha fazla kralcı kesilen Türkiye ise, ambargoya katılan ilk ülke olma şerefine kavuştu... Kişiliksiz bir dış politikaya sahip olan TC ve onun başı Özal, Bush'la yaptığı telefon görüşmelerini TV'de anlata anlata bitiremedi. Halk deyimi ile ağız kulaklarına vardı... ABD ve Batı'

nin gözünde, Körfez krizi ile birlikte Türkiye'nin "önemi" arttı. Bu önem artışının arkasında, ABD ve diğer NATO ülkelerinin Körfez'de yatan çıkarları olduğuna kuşku yok. Çünkü ABD ne Türkiye'nin, ne de Özal'ın kara kaşına, kara gözüne hayran değil. O Türkiye'yi Irak'a karşı girişeceği askeri bir harekate topun ağzına sürülecek ilk mermi olarak görüyor.

Irak'ın Kuveyt'i 2 Ağustos'ta işgal edişinden bu yana, bölge İran-Irak savaşı döneminde bile görülmemiş düzeyde bir askeri yığınağa sahne oluyor. ABD askerlerinin salt Suudi Arabistan'daki sayısının 150 bine ulaştığı söyleniyor. Körfez'de savaş gemilerinden adalar oluşmuş durumda. NATO'nun güney kanadını oluşturan Türkiye'deki üsler harıl harıl çalışmakta. Basın ve yayın organları sinir savaşını zaten çoktan başlatmış durumdadır. ABD, Saddam'a karşı olası bir askeri müdahaleye Türkiye'yi katabilmek için ortam hazırlamakta, kamuoyu buna ikna edilmeye çalışılmaktadır. Günlük gazeteler "savaş kapımızda", "savaşta bizde varız" gibi başlıklarla, savaş çığırtkanlığı yapmaktalar. Hatta bazıları açıktan açığa Türkiye'nin Ortadoğu'nun jandarması olması gerektiğini önermektedir. Örneğin 12 Ağustos tarihli Sabah gazetesinde yazılanlar insanı hayrete düşürmektedir: "Türkiye Ortadoğu'nun jandarması değilmiş, olamazmış.. Altı yüzyıl boyunca olmuştu. Şimdi, yetmiş yıldır sürdürdüğü gibi gariban olarak mı kalsın? Türk milleti

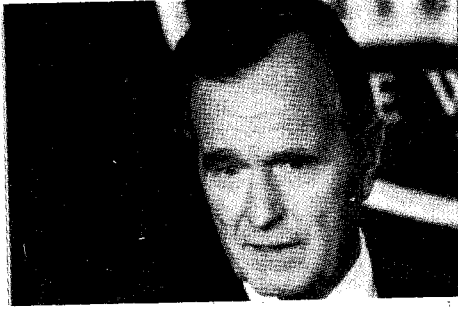
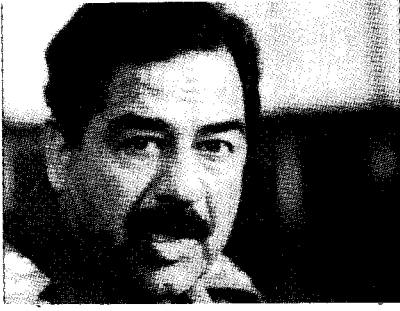
aptal değildir beyler." Türk halkının aptal olmadığı bir gerçek.. Ancak Türkiye ve Kürdistan'ı yıkıma uğrattacak, yüzbinlerin ölümüne yol açacak bir maceraya sürüklenmek saf bir aptallık olmasa da, tam bir deliliktir. Ama ne yazık ki Türkiye'yi yönetenler dünden böylesi bir maceraya hazır durumdadır.

Bunun kanıtları perde arkasında yapılan gizli pazarlıklardır. Kuveyt şeyhi, kabadayı tutar gibi, Türkiye Irak'a karşı askeri bir harekate katıldığı taktirde tüm zararlarını gideceğini belirtiyor. Kesenin ağzını açmış durumda. Türkiye'nin iştahını kabartan salt şeyhlerin dolarları değil.

Türkiye'nin körfez kırzından çok yönlü beklentiler içinde olduğu açık. O, bir taşla birkaç kuş birden vurmak istiyor. Her şeyden önce kriz öncesi, uluslararası planda gelişen yumuşama süreci sonucu kaybettiği konumunu yeniden elde etmek istiyor. Sömürgeci rejim, paktlar ortadan kalksa bile, Batı'ya ben sizin Ortadoğu'daki çıkarlarınızı korumak için vazgeçilmez ileri bir karakolum imajını vermekte. İkincisi ABD ve NATO ülkeleri gözünde sağladığı siyasi prestiji ekonomik kara dönüştürmeyi planlıyor. Uşaklıkla elde ettiği övgüleri AT'a girmek için kaçınılmaz bir fırsat olarak değerlendiriyor. Zaman zaman batının kimi kesimlerinin salt Kürtlerin durumunu gündeme getirmelerinin, tehlikesine dikkat çekiyor; bizzat onların istikrarı için konunun ne kadar hassas olduğunu hatırlatmak istiyor. Böylelikle Kürdistan sorununu kendi mantığı içinde çözebileceğini hesaplıyor. ABD'den Ermeni meselesi konusundaki tutumunu gözden geçirmesini, askeri yardımı artırmasını, dış borçlara yönelik kredi musluklarının açılmasını talep ediyor. Ve bu nedenle zamanın gelip çattığını duyuruyor.

İş bununla kalsa iyi. Öteden beri ağzının sulandığı Musul-Kerkük sorunu da var. Bunun için hesaplar yapılmakta, senaryolar çizilmektedir. Hatta kimi akıl hocaları Türkiye'nin beklemezsizin Saddam'ın işini ABD ile birlikte bitirmesi gerektiğini öneriyorlar. Bunlara göre Irak ve onun başı Saddam, yayılmacı ve işgalci-dir. Kuveyt'in işini bitirdiği zaman Türkiye'yi tehdit edecektir. Türkiye'nin "ulusal" çıkarları tehlikeye gir-

meden harekete geçilmelidir vs.. vs..

Saddam'ın yayılmacı, işgalci, hatıta sıradan bir katil ve haydut olduğuna hiç kimsenin kuşkusu yok. Bunu Kürdistan'a karşı yürütmüş olduğu kirli savaşta çoktan ispatlamış durumda. Saddam ırkçı ve yayılmacı politikası ile Ortadoğu halkları için, başta da Kürdistan halkı için bir tehlike olduğu açık. Ancak bu madalyonun bir yüzüdür. En az onun kadar saldırgan ve yayılmacı olan Türk sömürgecilerinin, ABD'nin ve diğer emperyalist devletlerin bundan dert yanmalarına hakları yoktur. Çünkü Saddam bu güçlerin eseridir. Bizzat işgal ettiği Kuveyt bile, Saddam'a Irak-İran savaşında 15 milyar dolar yardım yapmıştır. Saddam'ın elindeki güçlü füzeler, kimyasal silahlar gökten zembille inmedi. Bu silahlar Saddam'a kapitalist Batı ile sosyalist Doğu ülkeleri tarafından verildi. Devlet çıkarları ve doymak bilmez kar hırsı kitlesel kırım silahlarının Saddam gibi bir haydutun elinde toplanmasına neden oldu.

Ortadoğu'da ciddi bir durum oluşmuştur. Buna karşı tavır duygusallıktan, basma kalıp emperyalizm teorilerinden uzak ele alınmalı. Halkımızın ve bölge halklarının çıkarı doğrultusunda belirlenmelidir. Türkiye Irak'la kapışırsa ne olur sorusuna açık ve net yanıt verilmeli, olası bir savaşın getireceği yıkım bir saniye bile olsa gözden uzak tutulmamalıdır. Tek kelime ile Türkiye ve Irak'ın işgalinde olan Kürdistan yerle bir olur. Çünkü her iki tarafın da ekonomik ve askeri tesisleri Kürdistan'dadır. İlk vurulacak yerler buralar olacaktır. Hiç şüphe olmasın Irak, Çukurova'da bulunan İncirlik üssünden önce, Diyarbakır Pirinçlik üssünü, Mardin dinleme tesislerini, Muş ve Yüksekova hava alanlarını, Batman petrol tesislerini, Keban Barajını, GAP'ı vuracaktır. Türkiye ise Süleymaniye'yi, Kerkük'ü, Musul'u, Zaho'yu vuracaktır. Savaş alanı ne Ankara, ne de Bağdat: Kürdistan olacaktır. Yani olası bir Irak-Türkiye savaşında, Kürdistan'ın her iki tarafında bir değil, onlarca Halepçe dramı yaşanacaktır. Durum bu kadar

AMERİKALI BİR BABANIN BUSH'A MEKTUBU

... Oğlumun silah arkadaşları ile tanıştım. Mükemmel genç çocuklar. Bazıları bana fakir ailelerden geldiklerini söylediler.

Tanıştığım bu genç çocukların hiçbiri, eminim, oğlunuz Neil Bush gibi bir bankanın yönetim kurulunda çalışması için davetiye alamayacak ve hiçbiri Başkan Yardımcısı Dan Quayle'nin anne ve babasının yaptığı gibi, oğulları Vietnam'da savaşa gönderilmesin diye torpil patlatacak ailelere sahip değiller.

(...)
Sayın Başkan, Irak kendi halkını zehirli gaz ile öldürürken neredeydiniz? Son bunama kadar, şimdi Hitler dediğiniz Saddam Hüseyin ile ilişkileriniz niçin güllük gülistanlıktı?

Siz 1980 yılında, Amerikalılara daha iyi bir hayat ve eskiden olduğu gibi dünyaya yeniden dimdik ayakta duracağı vaatleri ile Başkan Yardımcısı seçildiniz. Reagan-Bush yönetimi Washington'a petrole "serbest pazar" oluşacağı sözleri ile geldi. Ve şimdi oğlumu Ortadoğu'ya yolladınız. Ne için? Ucu benzini için mi?

(...)
Geçmişte, siyasi kariyerinizi ilerletmekten başka hiçbir ilkeye bağlılığınızı göstermediniz. Bu da bunama diplomatik çözüm bulma konusunda cesaretiniz ve kuvvetli bir karakteriniz olduğu konusunda şüpheler uyandırıyor. Eğer sayet tahmin ettiğim gibi siz, eninde sonunda Amerikan askerlerine Irak'a saldırma emri verirsiniz, o zaman sizi affedecek olan Tanrı'dır. Ben değil."

Milliyet, 7.9.1990

açık ve net iken, güçlerden herhangi birisinin yanında saf tutmak demokratların, yurtseverlerin işi olamaz.

Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesi nasıl kirli bir iş ise, sorunu askeri bir yolla çözmeye kalkmak, hele hele bunu körfezdeki şeyh ve kralların çıkarları gereği yapmak da o kadar kirli bir iş olsa gerek. Şu anda bölgede girişilecek hiç bir askeri hareket sorunu çözemeyeceği gibi, bölge halklarına, özgürlük ve barış da getirmeyecektir. Çünkü çatışan veya savaşta taraf olan güçler için asıl olan dolar ve petroldür.

Sorunun çözümü en başta BM örgütünün etkin kılınmasına bağlıdır. Bununla birlikte Saddam diktatörlüğünün yıkılması, demokratik bir yönetimin kurulması, Arap saçına dönen sorunun çözümünde ilk adım olabilir.

ABD'nin ve NATO'nun savaş girişimlerine karşı durulmalı, Türkiye'nin maceraya sürüklenmesine karşı aktif mücadele edilmelidir. Her Türk, Kürt veya diğer halktan bir emekçinin çıkarı bunu gerektiriyor.

Yığınlar Savaş İstemiyor

Körfez krizi başladığından bu yana Kürdistan ve Türkiye'de emekçiler haklı bir endişe duymaktalar. Çıkabilecek bir savaşın acılarını şimdiden hissediyorlar. 20. yüzyılın sonlarına doğru artık onlar Osmanlı döneminde veya Kore savaşında olduğu gibi bir hiç uğruna cepheye sürülmek istenmiyorlar. Yığınlar iktidarın maceracı politikasına karşı sessizliklerini korumalarına rağmen, alttan alta anti savaş eğilim güçlenmektedir. Bununla birlikte bir çok parti, örgüt, dernek, sendika, kuruluş ve kişiler savaşa karşı seslerini yükseltmeye başladılar. Yayımladıkları bildirilerle, yaptıkları toplantı ve gösterilerle, savaşın halklarımıza yıkımdan başka bir şey getirmeyeceğini bilince çıkarma çabası içindeler.

PSKT ülkede yayımladığı, "Haksız Savaşlara Hayır" başlıklı bildiri, haksız bir savaş ile Kürdistan topraklarının yangın alanına çevrileceğini belirterek, başta Türkiye ve Ortadoğu'nun mazlum halkları, uluslararası kamuoyu, işçiler, tüm emekçiler, insan haklarından yana olan kurum ve kuruluşlar, doğanın ve çevrenin dostu olan yeşiller, global sorunlarla ilgilenen herkes ve BM böyle bir çılgınlığa karşı duyarlı olmaya ve saf tutarak tavır almaya çağırılıyor.

Bunun yanısıra Deng dergisinin de içinde yer aldığı sol dergiler platformu, savaşa karşı açıklamada bulundu. HEP savaşa karşı ilki Mersin'de olmak üzere mitingler düzenledi. İHD, Çağdaş Gazeteciler Derneği, Barolar yaptıkları değişik açıklamalarla Türkiye'nin savaşa girmesinin çılgınlık olacağını, ülkedeki var olan yığınla sorunu bu güne kadar görülmemiş bir şekilde ağırlaştıracağını belirttiler.

Ülkemizin birkaç yüz kilometre güneyinde yer alan Irak'taki gelişmelerin çok az bir kısmı, açık bir şekilde Sovyet basın ve yayın organlarında yer almıştır.

Acaba bu 16 milyonluk Arap devletinde siyasi sistem nasıldır?

Saddam Hüseyin'in başkanlığını yaptığı rejim, İran'a karşı savaştığı 8 yılda, ülkeye büyük zarar ve yıkım getirmekle kalmadı; İran güçlerinin Irak topraklarına girmesiyle, Irak'ta milliyetçilik daha da gelişti ve güçlendi.

Ülke ekonomisi büyük zararlara uğradı. Ancak petrol rezervleri ve yabancı sermayeye açılmamış pazar, onlara gelecekte ülke ekonomisini yeniden kurma ve geliştirme umudunu veriyor. Yabancı basına göre S. Hüseyin, kendisini her zamankinden daha emin ve daha güçlü hissediyor.

Irak rejiminin ana gücü; 1 milyona varan asker, 5 bine yakın tank, 500 savaş uçağı, füzeler ve kimyasal silahlardan oluşuyor. Böyle bir askeri güç ona, herhangi bir ülkeye saldırı imkanı veriyor. O, Arap cephesinde İsrail'e darbe vuracak en kuvvetli ve başta gelen güç olarak kendisini görmektedir. Yine Irak, Lübnan'da kardeş kanına giren ve Suriye'yi baş düşman olarak gören, general Aun önderliğindeki sağcı Hıristiyanlara tank dahil olmak üzere birçok silah vermiştir.

Rejim için ikinci önemli güç, Baas Partisi'dir. Sivil üyelerinin de dahil olduğu silahlı gücü vardır. Siyasi önderlik onlara, orduya karşı regülator görevini yüklemiştir.

Üçüncü güç ise, toplum içinde derin kökleri bulunan istihbarat örgütüdür. İngiliz gazeteci B. Mellet'in dediğı gibi "Iraklılar evlerinde bile fikirlerini, ev halkına yüksek sesle söyleyememektedirler. Öylesine güçlü bir istihbarat aygıtı kurmuşlar, ki insanlar bundan korkmaktalar. İdamların televizyonda gösterilmesi ise günlük olaylardır..."

Kön Dökme Sistemin Dayanağıdır

Baas Partisi, ilk kez 1963 yılında birkaç ay için iktidarı ele aldı. Bu kısa dönemde komünistlere ve Kürtlere karşı acımasızca saldırdı. Sonra tekrar askeri bir darbeyle iktidardan uzaklaştırıldı. O dönemde Sovyet hükümeti ve SBKP, Baas rejimini açık şekilde protesto ettiler.

1968 yılında, ikinci kez tekrar iktidara geldiler. Öyle zannedildi ki, onlar geçmiş dönemden dersler çıkarmışlar. Sosyal ve ekonomik reformlar yapıldı. Baas Partisi temel amacının "Toplumun her alanında sosyalist programın yerleştirilmesi" olduğunu belirtiyordu.

General El-Bekir, (1963'de Baas hükümetinin ilk başkanıydı) 10 yıldan fazla bir süre devlet başkanlığı yaptı. Fakat herkes, gerçek liderin onun genç ve dinamik akrabası S. Hüseyin olduğunu biliyordu. O, 1979 yılında ihtiyar generali, istirahat amacıyla emekliye ayırdı ve ülkenin tek hakimi oldu.

Sovyet Basınında

IRAK GERÇEĞİ

S. Hüseyin, Irak'ın küçük bir şehri olan Tikrit'de doğmuştur ve avukattır. Adı ilk kez 1959 yılında Irak diktatörü Kasım'ın öldürülmesi girişiminde duyuldu. Hemen hemen Irak'ın bütün parti başkanları Tikritlidirler. Amerikalı gazetecinin yazdığı gibi, "Irak'ın liderleri, birbirlerini arkadan o kadar hançerlemişlerdir ki, artık kendi şehirlerinden başka hiç kimseye güvenmemektedirler." Partinin istihbarat başkanı, onun yükselmesine engel olacak-

larını tahmin ettiği zaman, onları ortadan kaldırıyordu. Baas iktidarlarının tarihi, hasımlarının birbirlerini ortadan kaldırması, yani bir ihanet zinciri gibidir. 1979 yılında iktidarı ele geçirdiğinde, ilk işi Devrim Konseyi'nde bulunan bir kısım komutanları mahkemesiz öldürmek oldu. Gazetemiz "Pravda" bizi bu olaydan haberdar edeceğini, "Bir kısım hayin işlerinden atıldı" diye yazdı.

Tuzak

Ama tüm bunlar, Baas Partisi'nin ikinci kez iktidara geldikten 11 yıl sonra, yani 1979 yılında oldu. Saddam Hüseyin, iktidarının ilk dönemlerinde, rejim içte ve dışta özellikle Sovyetlerde iyi intiba bırakmak istiyordu. 1973 yılında komünistlerle kurulan cephe ile, güya kendilerine ileri bir yön çizmişlerdi. Irak rejimi, her şeyden önce Kürt direnişini kırmak için komünistlerin tarafsızlaştırılmasının zorunlu olduğunu gördü. Daha sonra ise, onlara yöneldi.

1970'li yılların sonlarında komünist avı başladı. Evlerde, işyerlerinde şüphelendikleri binlerce komünisti hain ilan edip öldürdüler.

Komünistlerin Irak'ta katledilmesini 1965'de Endonezya ve 1973'te Şili'de askeri darbe sırasında yapılanlara benzetebiliriz. Komünistlerin bir kısmı saklandı, bir kısmı da Kuzey'e, Kürdistan'ın dağlarına kaçtılar. Ama Irak Komünist Partisi'nin gücü kırıldı.

Ne Sovyetler Birliği hükümeti, ne de SBKP, Irak rejiminin yaptıklarını protesto etmediler.

Ulusal Sorunun Baas Usulü Çözümü

Ulusal sorunun çözümü için Kürtler, merkezi hükümete karşı yıllarca savaştılar. Onlar Kuzeyde otonomi istiyorlardı. Hükümetin saldırısı Sovyetler tarafından eleştirildi. 1974 yılında, ana-baba toprağının, petrol bakımından zengin olan bir kısmını içine almayan, yarım-yamalak bir otonomi verildi. Ama Kürtler, yine boyun eğmediler, partizan savaşını devam ettirdiler.

Irak'da 3,5 milyona yakın Kürt halkı

yokolma tehlikesine karşı direndi. Hükümet Kürt halkına karşı Ağustos 1988'de 70 bin kişilik ordu eşliğinde kimyasal silahlarla saldırdı. Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesini vahşice ezmek, pşmerge güçlerini dağıtmak için sivil halka karşı gerçek bir soykırıma girişti. Bu kanlı saldırıdan kurtulmak için 100 bine yakın Kürt Türkiye'ye, bir o kadarı da İran'a kaçmak zorunda kaldılar.

1987 yılında Irak'ın sınır bölgelerinde 30 kilometrelik emniyet şeridi yaratmak için 1000 Kürt köyü yıkıldı ve bu köylerin halkı zorla göç ettirildi. 1988 yılı başlarında edinilen bilgilere göre, 4 bin Kürt köyünden sadece 1000 köy kaldı. Bu parçadaki Kürtlerin üçte biri yüzyıllardır yaşadıkları topraklarından, böylece "özgürleştirilmiş" oldular.

Biz Neden Sessiziz?

Dışarıya yönelik politikadaki bu manevraların sonucu, Irak yönetimi, 1972 yılında Sovyetlerle Dostluk ve Yardımlaşma

Anlaşması'nı imzalamıştı. Başlangıçta herşey bizim dış siyasetimize uygun yürüyordu. Tekellerin ellerinde bulunan petrol millileştirildi, ekonomik ve sosyal hayat sosyalleştirildi. Sosyalizme doğru bir gidiş vardı. Sovyetler de enerji ve sanayinin ilerlemesi için güçlü bir şekilde onlara yardım ediyordu. Yardımın ağırlığı giderek askeri alana kaydı. 5 yıllık dönemde, yani 1982-87 yılları arasında Sovyetler, Irak'a 10 milyar dolarlık silah satmışlardı. Aslında Irak'a silah satımı, daha 1958 yılında başlamıştı.

Elbette bu konuda sorun yalnız ekonomik değildi. Sovyetler, Irak'ın jeopolitik durumunu, siyasi ve ideolojik konumunu da hesaba katıyorlardı. Doğrusu Irak'daki komünistlerin katledilmesine kadar Irak'ın genel durumu Sovyetler için o kadar önemli değildi. Onlar için önemli olan sosyalizmin dünyada yaygınlaşmasının, bunun içinde Irak'ın da bulunduğu yazılmasıydı. Bürokratik rejim, ülke içinde olduğu gibi, uluslararası politikada da tezvirat ve kendi kendini kandırma yola gidemiyordu.

İnsanlık dışı baskı ve terör sayesinde S. Hüseyin 53 yaşında hiç bir sınır tanıma-

yan bir diktatör oldu. O, Cumhurbaşkanı Genel Kurmay Başkanı, Baas Partisi Genel Sekreteri, Devrim Konseyi Başkanı, Cehalete Karşı Komite'nin Başkanı, Arap Ulusunun Kahramanı ve Ulusunun Özgürlük Kahramanı olan "Çalışkan başkan"dır. Resim ve heykelleri her yerde asılmış ve dikilmiştir.

Son Söz

Bizim yayıncılığımıza göre bu sivri makale normal değildir. Bu makale ile "Argumenti ve Fakti" redaksiyonu, Irak'ın yakın tarihinden bir sayfayı aydınlığa çıkarmıştır. Belirtmek gerekir ki, Iraklı komünistler, 1958 devriminden sonra Baas ile ilişkiye geçmekle çok büyük siyasi yanlışlıklar yaptılar. Ki, bu da aralarında kan dökülmesine neden oldu. Irak rejiminin günümüzde değerlendirilmesi genel anlamda doğrudur ki, yukarıdaki makalede bahsedildi.

Ülkemizin tarihinde de, kendi halkını katletme ve diğer konularda zengin örneklerin olduğunu da unutmamak gerekir.

İktidarlar gelip geçicidirler, halkı böyle değerlendirmemek gerekir. Irak ve

Sovyet halkları arasındaki dostluk bilinci ve inancı ilişkilerin temelini oluşturacaktır.

Sonuç olarak, şimdiye kadar dost partiler ve devlet temsilcileri, kendilerine ters gelen yazıları Sovyet basınında gördüklerinde; Sovyet dışişleri bakanlığına ya da merkez komitesine şikayette bulunuyorlardı. Çünkü onlar, bu tür yayınların onların insiyatifi dışında yayımlandığına inanmıyorlardı. Doğrusu eskiden çoğu kez böyle oluyordu.

Kendi görüşlerimizi açık söyleme ve yazma gününün geldiği görüşündeyiz. Bunun, resmi görüşle, dış ilişkilerdeki politikayla uyuşması şart değildir. Eğer o yerlerde eleştiriyi hak etmişlerse bu da yapılmalıdır.

Bu makale, haftalık Sovyet Gazetesi "Argumenti ve Fakti"nin 26 Mayıs-1 Haziran 1990 tarihli 21. sayısında yayımlandı. Sovyet Kürtlerinden T. Reşid Rusça'dan Kürçe'ye, V. Bazidi ise Kürçeden Türkçeye çevirdi.

Hollanda:

"KÜRDİSTAN ve KÜRT KİMLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI" KONULU TOPLANTI

Utrecht Üniversitesi, 8 Haziran 1990 tarihinde "Kürdistan ve Kürt Kimliğinin Araştırılması" adlı bir seminer düzenledi. Düzenleme Kurulunda Margreet Dorlijn ve Turaj Atabaki yer alıyordu. Ortadoğu ve Kürdistan'a ilgi duyan çok sayıda Hollandalının katıldığı seminer, başlıca dört konuyu içeriyordu.

1. **Kürt Toplumunu ve Modern Devlet:** Bu konudaki konuşmacı ünlü Hollandalı Kürdolog **Dr. Martin van Bruinessen** idi. Kürdistan üzerine önemli akademik çalışmaları ve Ağa-Şeyh-Devlet, Evliya Çelebi Seyahatnamesi gibi eserleri olan Dr. Bruinessen, konuşmasında başlangıçtan günümüze değin Kürdistan tarihi hakkında bilgi verdi.

2. **Kürt Kimliği ve Dil sorunu:** Bu konu, İngiltere'den gelen **Dr. Philip G. Kreyenbroek** tarafından sunuldu.

3. **Kürt Kimliği ve Politik Gücü:** Konuyu Fransa'dan **Hamit Bozarslan** sundu. Bozarslan, Kemalizmin Kürt gerçeğini inkar politikasını ve sömürgeci burjuva partilerinin Kürt

sorununa ilişkin ırkçı-şoven tutumlarını anlattı. Son kitlesel direnişlerin Kürt halkının mücadelesinde önemli bir halka olduğunu söyledi.

4. **Irak Kürdistanı ve Kürt Kimliği:** Konuyu Irak Kürtlerinden **Munir Murat** sundu ve Irak Kürdistanı'ndaki duruma ilişkin bilgi verdi.

Ararat/Hollanda

Sindelfingen:

BASKILAN ve ENGELLER BİZİ YOLUMUZDAN ALIKOYAMAZ

Geçen yıl yapılan ve Stuttgart Kürdistan İşçi Derneği olarak katıldığımız, "13. International Strassenfest"de, folklor ekibimiz halkımızın zengin folklorundan örnekler sunmuş, Ozan Baran ise, söylemiş olduğu halk türküleri ile özgürlüğe olan tutkumuzu dile getirmişti. Bunların yanısıra bir arkadaşımızın, bölge radyosunda halkımızın içinde bulunduğu durumu dile getiren bir konuşma yapması, sömürgeci ve onların bölgemizdeki uzantıları için, bardağı taşıran son damla olmuştu.

Bu yılki feste katılmamızı engellemek için, başta TC. Stuttgart Konsolosluğu olmak üzere, bölgemizde faaliyet yürüten gerici ve faşist dernekler, kolları sıvadılar, ellerinden geleni ardlarına koymadılar. Bunların bu çabaları bizim için şaşırtıcı olmadı. İlginç olan Sindelfingen Belediyesi'nin tavrıydı. Belediye, konsolosluk ve gerici örgütlerin tavrını destekler ve uygular bir durum içine girdi. Feste katılmamamız için engeller çıkardı.

Başta Alman demokrat güçleri ve öteki dostlarımızla birlikte bu engelleri aşma çabalarımız sonuç verdi: belediye geri adım atmak zorunda kaldı. Ama bu kez de "yok efendim siyasi kitaplar, konuşmalar olmayacak, afiş, poster, bayrak, rozet gibi materyaller bulundurulmayacak" gibi şartlar ileri sürdüler. Bu tavrıyla belediyenin ne kadar demokratik olduğu bir kez daha açığa çıktı.

Biz gene de bu engellere rağmen feste katıldık. Düşmanlarımızın inadına ozan Nuro, bölge radyosunda 30 dakikalık program yaptı. Halkımızın sevdasını, umutlarını dile getirdi. Folklor ekibi, izleyicilerin büyük beğenisini kazandı. Bunun yanı sıra, halkımızın folklorunu, tarihini ve kültürünü dile getiren konuşmalar yapıldı.

Sömürgecilerin ve onların uzantılarının engelleme çabalarını dostlarımızla birlikte bir kez daha aştık. Bundan böyle bu alandaki çalışmalarımız düşmana inat devam edecektir.

Alişer/Sindelfingen

BİRLEŞEN ALMANYA • N. AZAD

Demokratik Almanya'da Gelişmeler

1989 yılı sonlarında Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde beklenmedik gelişmeler yaşandı. Binlerce DAC vatandaşı, komşu ülkeler üzeri F. Almanya'ya geçti. 1989 yılında Batı'ya gelenlerin sayısı 343 bin dolaylarındaydı. Bu durum ülkede yüzbinlerce insanın sokağa dökülmesine yolaçtı. Protesto eylemleri başta seyahat özgürlüğü ile sınırlıyken, giderek yönetim değişikliği yönünde istemler ağırlık kazandı. Bunun sonucu Honnecker ve yönetimi istifa etti. Parti ve devlet başına geçen E. Krenz, halkın istemi olan seyahat özgürlüğü yönünde somut adımlar attı. Genel af ilan edileceğini açıkladı. Yurtdışına, özellikle F. Almanya'ya geçmek isteyenlere pasaport ve vize

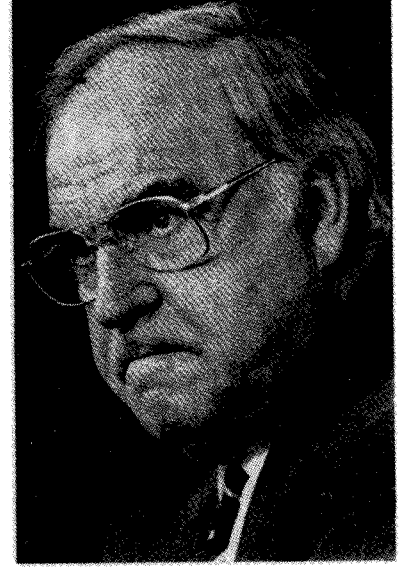
verildi, bu konudaki kısıtlamalar büyük ölçüde kaldırıldı. En sürpriz gelişme ise, Berlin duvarlarının tamamıyla kaldırılmasına yol açan karar oldu: 9 Kasım'dan itibaren DAC vatandaşları istedikleri zaman Batı Berlin'e geçebildi. Aynı şekilde F. Almanya'ya geçişte geçmişte yaşanan engeller giderek kaldırıldı. Krenz yönetimi, bu gelişmelere rağmen halktan ve parti tabanından gelen protesto ve tepkiler sonucu istifa etmek zorunda kaldı. Devlet ve iktidar partisi SED (Almanya Sosyalist Birlik Partisi) ekonomik, sosyal ve politik bir kriz içine girdi. Devlet ve parti yöneticilerinin birçoğuna ilişkin yolsuzluklar açığa çıktı. H. Modrow'un yönetiminde geçici bir hükümet kuruldu. Ülkedeki tüm politik partiler ve gruplar "yuvarlak masa" etrafında birleşti. Önemli kararlar "yuvarlak masa"nın

onayı olmadan yürürlüğe konulamıyordu. SED yönetiminin tümünden istifası ile doğan yönetim boşluğu bir çalışma grubunun oluşturulmasıyla doldurulmaya çalışıldı. Yapılan bir kongre ile partinin ismi SED-PDS (Demokratik Sosyalizm Partisi), sonraları ise sadece PDS olarak değiştirildi. Parti yapısında değişikliğe gidilerek, başkanlık sistemi getirildi. Parti başkanlığı görevini hala G. Gysi yürütüyor.

40 yıl istikrarlı bir yönetime alışkın bir toplum birden yönetimsiz kalınca, gözler F. Almanya'ya yöneldi. Zaten F. Alman hükümetleri DAC'ni ayrı bir devlet olarak kabul etmediler. İki Almanya'nın birleştirilmesi F. Alman anayasasında yer almaktadır. Kohl hükümeti, Demokratik Almanya'da doğan krizi fırsat bilerek ekonomik ve politik yönden dayatıcı bir politika gütmeye başladı.

DAC'deki kitle gösterileri giderek iki Almanya'nın bütünleşmesi yönünde eylemlere dönüştü. Modrow 1 Şubat 1990 tarihinde iki Almanya'nın birleştirilmesine ilişkin bir program sundu. Bunda F. Almanya'nın ekonomik yönden çekiciliğinin yanısıra, eski devlet ve parti yönetimine karşı halkın uğradığı hayal kırıklığının rolü büyük olmuştur. Kısa süre içinde milyonlarca insan partiden istifa etti.

Modrow hükümeti, iç kamuoyunun ve F. Alman hükümetinin baskısı sonucu 6 Mayıs 1990'da yapılacak genel seçimlerin öne alınmasını kararlaştırdı. 18 Mart 1990 tarihinde yapılan seçimleri gerici, muhafazakar güçler az bir çoğunlukla kazandı. PDS ise yüzde 17 oranında oy alabildi. Seçimler adeta F. Alman partilerinin bir seçim kampanyasına dönüştü. Batı'dan 20 Milyon DM "seçim yardımı" olarak Doğu Alman kardeş partile-

rin kasalarına aktı. Bu partiler zaten kısa sürede F. Alman partilerin isimlerini ve programlarını aldı. Muhafazakar CDU, DSU ve Demokratischer Aufbruch ile sosyal demokrat SPD bir koalision hükümeti oluşturdu. Seçim sonuçları DAC'de halkın büyük çoğunluğunun iki Almanya'nın birleşmesinden yana olduğunu gösterdi. Bu nedenle halk "Deutsche Mark"i seçmiştir kanısı kamuoyunda ağırlık kazanıyordu. Diğer yandan ülkedeki gelişmelere önyak olan politik gruplar (insiyatifler) çok az oy alabildiler. "Devrimi" başlatan güçler seçimler sonucu devre dışı kaldılar; bu kesimler DAC'nın varlığını korumasından yanaydılar ve iki Almanya'nın birleşmesine açıkça karşı çıkıyorlardı. Gelişmeler muhafazakar kesimlerin zaferini getirdi.

Gerçekten de gerek sağ partiler, gerek sosyal demokratlar seçim öncesinde iki Almanya'nın birleştirilmesinden yana olduklarını açıkladılar. Seçim sonuçları seçmenin birleşme sürecinin kısıtlanması ve biran önce FAC'de refaha kavuşması yönündeki istemlerinin bir göstergesi olsa gerek.

Yeni hükümet alelacele sosyalist ekonominin yerine

serbest pazar ekonomisine geçilmesi yönünde kararlar aldı. Almanya'nın ekonomik ve politik bütünleşmesi için Kohl hükümetinin hazırladığı programı itirazsız kabul etti.

İki hükümet ekonomik, parasal ve sosyal birlik anlaşmasını (devlet anlaşması) imzaladı. Bu anlaşma 1 Temmuz'da yürürlüğe girdi. Böylelikle 40 yıldan sonra Avrupa kıtasında iki ayrı Alman devletinin varlığı de facto kalkmış oldu. 3 Ekim'de DAC resmen FAC'ye katılacak ve 2 Aralık 1990'da yapılacak ortak seçimler sonucunda, politik birlik de sağlanmış olacak. DAC ise devlet olarak ve uyguladığı sosyalist ekonomik model ile tarih kitaplarında yer alacak.

DAC'nin bu duruma gelmesinin nedenleri üzerinde durmak bu yazının kapsamını aşar. Ayrıca iki Almanya'nın birleşmesinin uluslararası güçler dengesi açısından bir değerlendirilmesi ayrı bir yazının konusu.

Devlet anlaşması neyi içeriyor? Ekonomik ve parasal birlik nedir? Almanya'ların birleşmesi her iki ülkeye ne tür ekonomik ve sosyal yararlar ve zararlar getiriyor? Burada bu tür sorulara değinilecek. Yine akla gelen önemli bir soru ise, birleşmenin göçmenler açısından getirecekleri konusuna ilişkindir. F. Almanya'daki göçmenler bu sürece işsizlik, yabancı düşmanlığı v.b. nedenlerden dolayı endişeyle bakıyor. Buna yeni yabancılar yasasının yarattığı korku ve endişeler de eklenince, göçmenlerin gelecek konusunda iyimser olmaları gidecek güçleşiyor.

Ekonomik ve Parasal Birlik

Almanya'ların birleşmesinde en çok sözü edilen konulardan biri ekonomik ve parasal birliktir. İki veya daha fazla ekonominin bütünleşmesini (entegrasyonunu) içeren böyle bir birliğin ne anlama geldiğini bilmekte yarar var. Ekonomik ve parasal birlik, Avrupa Topluluğu'nun 1992 yılından itibaren hedeflediği tek iç pazar konusunda da sık sık tartış-

ılıyor.

Günümüzde devletlerarası ticaret giderek artıyor. Bir çok ülkenin ekonomisi ihracata yöneliktir. İhracat için ürettikleri malları satamama durumunda, bu ülke ekonomilerinin ağır bir kriz ile karşılaşması kaçınılmazdır. Bu nedenle bir ülkenin tek başına, yani dış ticaret olmadan ayakta durması oldukça zordur. Bunun dışında hammadde, işgücü ve sermaye gibi üretim faktörlerinin ülkeden ülkeye dağılımı farklıdır. Her ülke sahip olduğu kaynaklar ölçüsünde üretimde bulunabilir. Yurtiçinde hammadde kıtlığı ya da diğer nedenlerden üretilemeyen mallar ithal edilir; bu malların bedeli ise ihracat yoluyla sağlanan dövizlerle ödenir. Fakat ihracat ve ithal malların (parasal) değeri istisnai durumlar dışında farklılık gösterir. Bu, dış ticaret dengesinde kolayca görülebilir.

Böylesine bir uluslararası işbölümü ülkelerin birbirine olan ekonomik bağımlılığını artırıyor. Şüphesiz bu bağımlılık bazen tek taraflı da olabilir. Örneğin geri kalmış ülkeler gelişmiş kapitalist ülkelere ekonomik (bununla beraber politik) olarak bağımlıdır. Tersini iddia etmek gerçekçi olmaz.

Bazı ülkeler dış ticaretlerini artırmanın yanısıra, belli ülkelerle ekonomik ve politik alanda bir yakınlaşma ve entegrasyon sürecini başlatmıştır. Bu, özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerde, örneğin Avrupa Topluluğu'nda yaşanıyor. Ekonomik entegrasyona yönelen ülkeler aralarındaki gümrük duvarlarını kaldırıyor; sermaye, hizmetler ve işgücü dolaşımı önündeki engelleri azaltıyor. Giderek bu ülkelerin ekonomik politikaları yakınlaştırılıyor, bu yöndeki kararlar artık uluslarüstü (supranational) organlarda alınıyor.

Ekonomik entegrasyonun değişik biçimleri vardır. Bunlardan en düşük düzeyde diyebileceğimiz entegrasyon biçimi, serbest bölgelerdir. Serbest bölge denildiğinde iki ekonomi arasındaki gümrük vergi ve kotalarının kaldırılması anlaşılır.

Daha ileri düzeyde bir entegrasyon biçimini oluşturan

gümrük birliği ise, aynı zamanda üçüncü ülkelere karşı ortak bir gümrük tarifesi uygulanmasını içerir. Örneğin 1957 yılında kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) bir gümrük birliğini oluşturuyordu. AET üyesi ülkeler diğer ülkelere karşı ortak bir gümrük tarifesi (Topluluk Gümrük Tarifesi) uygulamaya başladılar. Üçüncü bir entegrasyon biçimi olan Ortak Pazar ise üretim faktörlerinin (sermaye ve işgücünün) serbest dolaşımını öngörür. Başka bir deyişle, ortak pazar içinde sermayenin ya da işgücünün bir ülkeden başka bir ülkeye akışında herhangi bir sınırlama ya gidilemez.

Ekonomik Birlik iki ülkenin ekonomik ve mali politikalarının birbiriyle uyumu ve bu alanlarda birlikte politika tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu anlamda ekonomik birliğin yanı sıra, iki veya daha fazla ekonomiler ayrı pazar olmaktan çıkar, tek bir iç pazar özelliği kazanır. Bu tür entegrasyonda üye ülkelerin hükümetleri artık kendi başına ekonomik ve mali politika belirleyemezler. Birliğin ortak kararları bağlayıcı niteliktedir. Bundan dolayı ekonomik entegrasyon artıkça ülkelerin ekonomik ve mali alanlarda "bağımsızlıklarını" kaybetmeleri kaçınılmazdır. Diğer bir entegrasyon biçimi ise parasal birliktir. Böyle bir birlik bir yandan ortak bir para politikasını kapsar, diğer yandan para birimlerinin değişimi ve ödemelerde tam serbestliği öngörür. Yani para birimlerinin bir ülkeden diğer bir üye ülkeye akışı üzerindeki engeller ve yasaklar kaldırılır. Ayrıca para birimleri arasında sık sık yapılan kur ayarlamalarından vazgeçilir ve para birimlerinin değişiminde tam serbestlik (konvertibilite) sağlanır. Parasal birlik üyesi ülkeler ortak bir para birimi de çıkarabilirler. Bu entegrasyon biçimi parasal (moneter) alanda bir birliktir ve ortak bir para ve sermaye piyasasını yaratmayı amaçlıyor. Parasal birliğin oluşturulması yukarıda açıklanan entegrasyon biçimlerinin sonucu gerçekleşebileceği gibi, tek başına da yaratı-

labilir. Fakat ekonomik ve parasal birliğin ortak bir şekilde yaratılması, uluslararası ekonomik entegrasyonun en ileri düzeyde bir biçimi olarak kabul edilmektedir. Sosyal birlik denilen birliklerde ise ayrıca sosyal politikaların (işçilerin sendikal ve iş güvencesi hakları, işsizlik ve emeklilik sigortası v.b. konularda) yakınlaştırılması kapsar.

İki Alman devleti ise, ekonomik, parasal ve sosyal birlik sağlanarak, devletsel birliği amaçlıyorlar. Böylelikle üç ayrı entegrasyon aşaması birlikte gerçekleşecek.

Devlet Anlaşması

Devlet anlaşması 18 Mayıs 1990 tarihinde imzalandı. O, iki Almanya'nın ekonomik, parasal ve sosyal birliğini içeriyor. Bu yoldan F. Almanya'nın anayasasının (Grundgesetz) 23. Maddesi'nce öngörülen devlet birliğinin sağlanması amaçlanıyor. Söz konusu anlaşmada yürürlüğe giren belli başlı maddeler şunlardır:

- 1 Temmuz 1990 tarihinden itibaren ortak para birimi Deutsche Mark'tır. Merkez Bankası (Deutsche Bundesbank) para politikasını yürütmekle görevlidir ve para biriminin istikrarından sorumludur.

- Ekonomik birliğin temelini serbest pazar ekonomisi oluşturuyor. Özel mülkiyet, serbest fiyatlar ve sermaye, işgücü, malların ve hizmetlerin serbest dolaşımı garanti altına alınmıştır.

- Ücret ve maaşlar DM ile

1'e 1 kuru üzerinden ödeniyor.

• DAC, F. Almanya'nın ekonomik alandaki yasalarını (vergi hukuku, ticaret hukuku v.s.) alıp uyguluyacaktır.

• İş hukuku alanında F. Almanya'nın koalisyon özgülüğü, toplu sözleşme, iş mücadelesi hakkı v.b. konulara ilişkin yasaları DAC'de de geçerlidir.

• Sosyal sigorta, emeklilik ve işsizlik primleri konusundaki yönetmeliklerin F. Almanya'dakilerle uyumu sağlanacak.

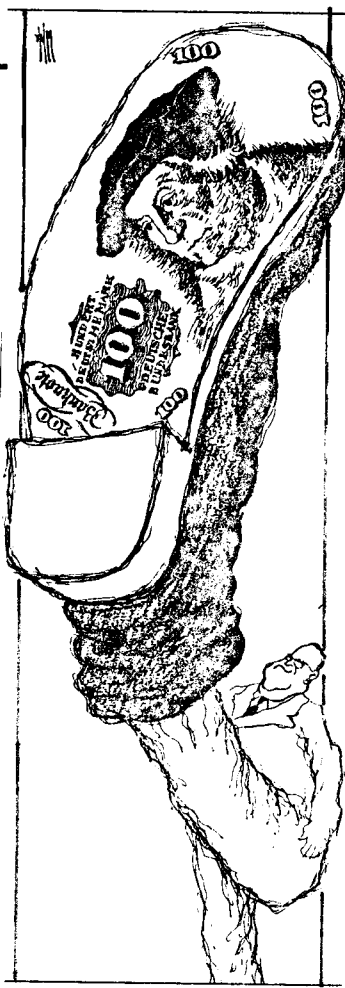
Görüldüğü gibi, ekonomik, parasal ve sosyal birlik, özünde F. Almanya'nın ekonomik düzeninin DAC'de uygulanmasını içeriyor. Bu anlamda iki tarafın bir entegrasyonundan daha çok, bir tarafın diğerine uyumu söz konusu. Bundan dolayı tartışmalar, birliğin DAC topluma ne getireceği konusunda yoğunlaşmış bulunuyor.

Birlik ve Sorunlar

Doğu Almanlar iki devletin birleşmesiyle ekonomik refah seviyelerinin kısa sürede Batı ile eşit olacağını düşünüyorlardı. Oysa gelişmeler şu an bunun tersini kanıtıyor. Gerek genel ekonomisi, gerek tüketicisi açısından DAC görünürde kaybeden taraf durumunda.

Birleşmeye giden iki ülkenin ekonomileri kıyaslandığında, DAC'nın geri bir konumda olduğu görülür. Gerçi nüfus ve yüzölçümü kriter olarak alındığında, F. Almanya'nın ekonomik gücünün üstünlüğü anlaşılır bir şey. Fakat Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH), iş üretkenliği v.s. ölçü olarak alındığında bu farkın ekonomik nedenlerinin olduğu açık.

Demokratik Almanya, F. Almanya'nın GSMH'sinin yüzde 70'ne sahip. İş üretkenliği DAC'de Batı'nın çok daha gerisinde. Bu farkın yüzde 50'ye kadar vardığı belirtiliyor. Bu, Doğu Almanya'da iş üretkenliğinin düşük oluşu, geri teknoloji ve köhnemiş tesislerin hala üretimde kullanılması ile açıklanıyor. Bunun sonucu DAC ekonomisinin uluslar-

arası rekabet gücü zayıf kalmıştır. Bu ülke dış ticaretinin 3/2'sini COMECON ülkeleri ile yürütüyordu. Sosyalist ülkeler arasındaki ticaret, pazar fiyatları koşullarına göre değil, hükümetler düzeyinde anlaşmalarla gerçekleşiyordu. Böyle olunca da, DAC'de üretilip ihraç edilen malların uluslararası pazarlarda ne derece talep göreceği tartışma konusu. Özellikle kalite ve fiyat yönünden F. Alman mallarının DAC tüketicisi tarafından kapışıldığı görülüyor. Ayrıca şimdiye dek bir çok mal devlet tarafından sübvansede edildiği için, gerçek fiyatının altında bir fiyatla satılıyordu.

Geri bir teknoloji ile ve devlet tekelinde üretim yapan işletmelerin, F. Almanya'nın ve diğer kapitalist Batı ülkelerinin rekabeti karşısında dayanamayacakları açık. Ekonomik birlik, DAC sanayiisini eşit olmanın koşullarında bir rekabete zorluyor.

Doğu Alman hükümeti, bir yandan Batı firmalarına tümünden kapıları açmış bulunuyor. Batı Alman tekelleri bu alanı kendileri için muazzam bir mal sürüm pazarı olarak görüyor ve bunun hakkını da(!) veriyor. Hükü-

met diğer yandan devlete ait kombinatları ve küçük işletmeleri özelleştirme politikası güdüyor. Bu işletmelerin bir bölümünün kısa sürede rekabete dayanamıyarak kapatılacaklarına kesin gözü ile bakılıyor.

Ekonomik ve parasal birlik sonucu DAC'de büyük işletmelerin kapanması, geri kalanların ise özelleştirilmesi ekonomik ve sosyal sorunları da beraberinde getiriyor. Birkere, birleşmeden sonra bu bölgede sanayi tamamıyla dev tekellerin eline geçmiş olacak. Şimdiden Mercedes Benz, Bayer, Volkswagen v.s. tekeller buraya yerleşmiş durumda. Bu firmalar şimdilik üretimi oraya kaydırmaktan daha çok, mevcut malların sürümünü yapma politikasını izliyor. Kısa bir süre içinde devlet sektörünün yerini özel sektör alacağı benzer. Serbest pazar ekonomisinin tümünden uygulamaya sokulması uzun vadede Doğu ile Batı arasındaki dengesizliği kaldırabilir. Fakat geçiş döneminde her iki ülkede yaşayan insanları bir çok sorun beklemektedir.

İşsizlik

DAC'de işletmelerin Batı ile rekabete dayanamayacakları yukarıda belirtilmişti. Her üç işletmeden biri devlet yardımı olmaksızın masraflarını (ücret ve maaşları) karşılamıyacak durumda. Kapanan işletmelerin çalışanları işsizliğin ilk kurbanları olacak. Geri kalan işletmelerde de işten atılmalar kaçınılmaz olacaktır. Devlet yardımının kesilmesi, ücret ve maaşların artırılması masrafları artırıcı etkenlerdir. Ayrıca rekabet gereği iş üretkenliğinin artırılması yeni makina ve cihazların yerleştirilmesini, yani sermayenin yatırımlar yapmasını zorunlu kılmaktadır. Başka bir deyişle, emek yoğunluğundan sermaye yoğunluğuna geçmek kaçınılmaz olacaktır. Yeni işyerleri açmama durumunda işsizlik daha da artacaktır. 2-3 milyon kişinin işini kaybetmesine kaçınılmaz gözü ile bakılıyor. Gerçi 1990 yılı sonuna kadar 100 bin küçük iş-

letmenin kurulması bekleniyor. Bu rakam gerçekleşirse 500 bin yeni işyeri açılacak. Buna rağmen işsizlik milyonları bulacak. Oysa, DAC'de 40 yıldır herkese iş hakkı anayasada garanti altına alınmıştı.

İşinden olan insanların kısa sürede yeni üretim koşullarına uyum sağlaması oldukça zor. Ayrıca Batı Alman sermayesi üretimi Doğu'ya kaydırmadığı sürece kapatılan işyerlerinin yerine yenilerinin açılması oldukça uzak bir olasılık. Devlet anlaşması yeni doğan işsizler ordusu için F. Almanya işsizler sigortası ve yardım sistemini Doğu'da da uygulamayı öngörüyor. Bu soruna böylelikle "geçici" bir çözüm bulunuyor.

Doğu Almanlar arasında artan işsizliğin yabancı düşmanlığını artıracığı bu işin diğer bir yönü.

Enflasyon

Batı Alman firmaları sadece mallarını Doğu Almanya'da "uygun" bir fiyatla satmakla kalmıyor. Aksine, bunlar boş buldukları bu alanda tam bir tekelleri satış politikası güdüyorlar. 1 Temmuz'dan sonra Doğu Almanların çoğu tasarruflarının bir bölümünü 1'e 1 kuru üzerinden DM'ye çevirmişlerdi. Tekeller, tüketicinin elinde bulunan bu parayı kısa sürede kapabilmek için beklenenin üstünde fiyatlar koydular. Aynı şekilde Doğu Alman işletmeleri de (başta toptan satıcıları) fiyatların serbest bırakılmasını fırsat bilerek yüksek fiyatlar koydular. Batı tekellerinin maymun iştahlılığı DAC hükümetini dahi şaşırttı. O, tekellere "uygun" fiyatlar koyma yönünde ricada bulunmak zorunda kaldı. Halkın reel gelirinin yüksek fiyatlar konularak kısa sürede tüketilmek istenmesi, Doğu almanların gelecek konusundaki kaygılarını daha da artırdı. Enflasyon 40 yıldan bu yana ilk defa güncel bir sorun olmaya başlıyor.

Ekonomik Büyüme

Batı Almanya için birleş-

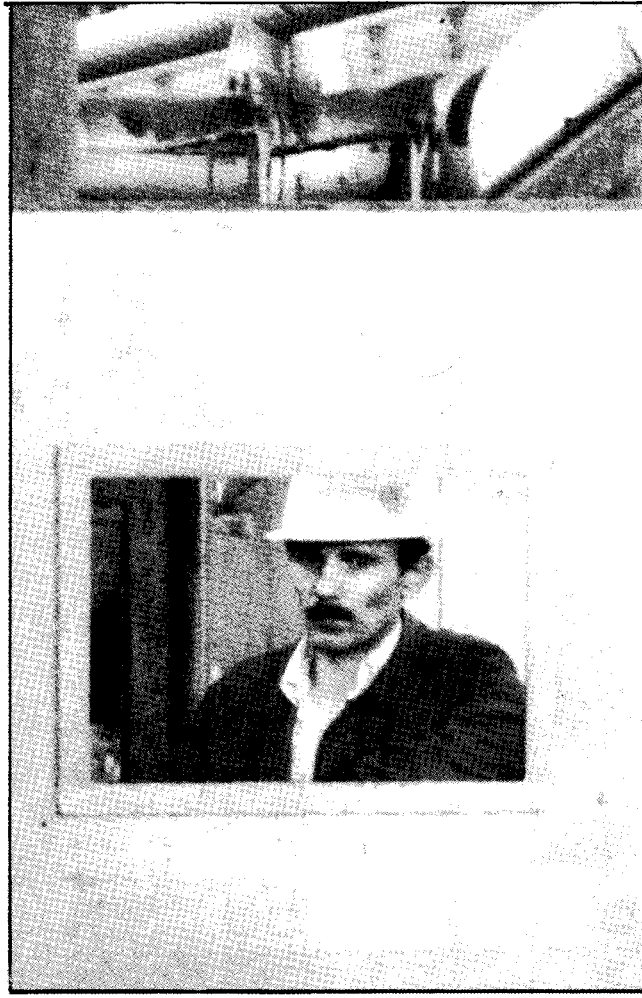

menin olumlu sonuçlar vereceği düşünceyi ağırlık kazanıyor. 17 milyonluk yeni tüketici kitlesi Batı firmaları için önemli bir gelir kaynağı. Birleşme ülkenin ekonomik büyümesinde önemli bir etken olacaktır. Ürettikleri malları DAC'de ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinde satış olanağı bulan firmalar, üretim kapasitelerini genişletecek, yeni işyerleri açacaklardır. Büyüme ve istihdam alanlarında iki Almanya'nın birleşmesi Batı için olumlu katkılarda bulunacaktır. Şimdiden işletmelerde kalifiye işçi ve uzmana duyulan ihtiyaç büyük.

F. Almanya diğer ülkelere yaptığı ihracatın bir bölümünü DAC'ne kaydırabilir. Ekonomik entegrasyona giden ülkelerde buna ticareti sapıtıcı etken (handelsunlenkender Effekt) denilmektedir. F. Almanya'nın ihracat mallarının başında yatırım malları (makinalar, elektronik cihazlar gibi) geliyor. Fakat Doğu Almanların dayanıklı tüketim mallarına (Buzdolabı, çamaşır makinası v.b) ve gıda maddelerine olan talebi oldukça yüksek olduğundan, ek bir talep doğacaktır. F. Almanya'da talep ve böylelikle üretim artışı sonucu 1989 yılında 600 bin işyeri açılmıştı. (Burada hemen akla gelen soru: Neden bu ülkede işsizlerin sayısı hala 2 milyon dolaylarında?. İşsizliğin bir çok nedeni vardır. Bu konunun sınırlarını aşacağından bu nedenleri bu yazıda sıralamak mümkün değil.) Talep artışı firmaların tam kapasite ile çalışmalarını durumunda F. Almanya'da enflasyonu artırabilir.

Konut Sorunu

İnşaat sektöründe de üretimin artışı bekleniyor. Her iki tarafta da büyük bir ev ve konut darlığı yaşanıyor. Özellikle DAC ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinden gelen mülteci akını bu alanda büyük bir açık yarattı. Bunun sonucu kiralarda büyük bir artış görüldü. Önümüzdeki yıllarda bu ülkede yaşayan insanların, öncelikle göçmenlerin baş sorunlarından biri konut sıkıntısı olacaktır.

Bütçe Açığı

Birleşmenin masrafları büyük ölçüde F. Alman bütçesinden karşılanacaktır. "Alman Birlik Fonu" için 115 Milyar DM öngörülmüştür. Bu fondaki paralar birleşme için acil giderlere harcanacaktır. Fakat bu miktarın yetmeyeceği, bu nedenle Bonn hükümetinin bütçeden ek harcamalara gitme zorunda kalacağı bekleniliyor.

Hükümet, F. Alman ekonomisinin birleşmenin masraflarını karşılayacağını söylüyor. Böylelikle, AT üyelerinin "DAC Topluluğa yük olacaktır" yönündeki kuşkuğunu gidermeye çalışılıyor.

Göçmenler

Sadece 1989 yılı içinde DAC ve diğer Avrupa ülkelerinden 700 bini aşkın Alman kökenli insan FAC'ye gelmiştir. Buna işçi ailesi ya da ilticacı olarak gelenleri ekleyince, bu rakam bir milyona ulaşılıyor. Bu durum

ve Almanya'ların birleşmesi burada yaşayan göçmenleri birçok yönden ilgilendiriyor. Yeni gelen insanlar birkere biz göçmenler için iş pazarında büyük bir "rekabet" oluşturuyor. Alman kökenli göçmenler hemen Alman vatandaşlığına alınıyor; bunların dil sorunları oldukça az ve eğitim düzeyleri yüksek. Örneğin Mart 1989-Mart 1990 dönemi içinde DAC'den gelenlerden 105 860 kişi işyeri bulmuş. İşpazarında giderek kızışan "rekabet" aynı zamanda yabancılara karşı hoşgörüsüzlüğü ve giderek yabancı düşmanlığını artıracığına benzer. Bu hem yerli Almanlar için, hem de yenileri için geçerlidir. DAC'da yabancı düşmanlığının beklenin de üstünde olduğu bir gerçek. Birleşmeden sonra işsiz düşen Doğu Almanlar suçu "yabancılarda" görecekler.

Alman vatandaşı olmayan göçmenler, nüfusu 80 milyonu bulacak Birleşik Almanya'da sosyal ve hukuksal anlamda daha da güç durumda kalacak. Göçmenler konut

bulmada oldukça güçlük çekiyor. Yüzbinlerce göçmenin bu ülkeye akın etmesi, konut ve ev alanında bir kriz yaratmış bulunuyor. Bunun giderilmesi yılları alır. Konut sıkıntısı çekildiği sürece, yeni yabancılar yasası yaşam koşullarını zorlaştıracaktır. Aile üyelerini yanına getirmede ya da vatandaşlığa geçmede uygun bir konut şartı önkoşuluyor.

Birleşen Almanya'nın göçmenler için olumlu yönleri de olacaktır. Almanya'da ekonomik kalkınma hızının devam edeceği, yeni işyerlerinin açılacağı ve işsizliğin 1,5 milyona düşeceği yapılan tahminlerden bazıları. Özellikle inşaat sektöründe büyük bir işgücü ihtiyacı var. Bu sektör ağırlıkta göçmenlerin çalıştırıldığı bir alan.

Ekonomik konjonktürün iyiye gittiği bir dönemde hizmetler sektöründe de (örneğin ticaret ve gastronomide) bir büyüme kaçınılmazdır. Kürdistanlı ve diğer uluslardan göçmenler lokanta, dükkan, seyahat büroları v.b. işletmeler açabilir. Özellikle şimdiki DAC'da bu alanda büyük bir pazar boşluğu bulunuyor.

Birleşen Almanya de facto bir göçmen ülkesi olacaktır. Ne var ki, Kohl hükümeti bunu kabullenmiyor. Göçmenler ayrı bir uygulamaya tabi tutuldukları sürece onlar için sosyal sorunlar (iş korkusu, konut sorunu, yabancı düşmanlığı v.s.) devam edecektir.

1992 yılında Avrupa İç Pazarı'nın göçmenlerin durumunda ne yenilikler getireceğini şimdiden kestirmek güç. Avrupa Parlamentosu göçmenlerin AT içinde serbest dolaşımını öneriyor. Bunun gerçekleşme olasılığı büyük. İşsiz göçmen kitlesi başka bir AT üyesi ülkede iş arayabilir, fakat dil güçlüğü bunu zorlaştıracaktır. Diğer yandan 1992 yılından sonra Almanya'ya İspanya, Portekiz gibi ülkelere küçümsemeyecek bir işgücü akımı bekleniyor. Bu ülkelere gelen işçilere öncelik tanınacağı mutlak. Kısacası, bu ülkede yaşayan biz göçmenleri her kapıdan "rekabet" bekliyor.

On yıl önce: 12 Eylül 1980 günü, 5 general ülke yönetimini silah zoru ile ele geçirdi. "Vatan, millet, Sakarya" nara-ları ile demokrasinin son kırıntıları da ortadan kaldırdı. Siyasi-partiler, sendikalar, kadın ve gençlik örgütleri kapatıldı. Ülke bir dizi orman yasalarını andıran kararnemelerle yönetildi. Toplum derin bir umutsuzluğa ve depolitizasyona sürüklenmek-istendi. Faşist cuntanın başı Evren, 1982 yılında süngü gücüyle cunta Ana-yasasını halka kabul ettirdi ve kendisini 7 yıl süre ile cumhurbaşkanı seçti.

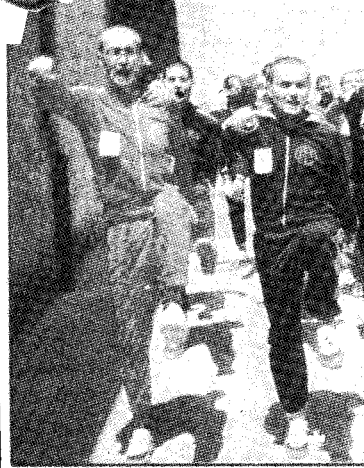
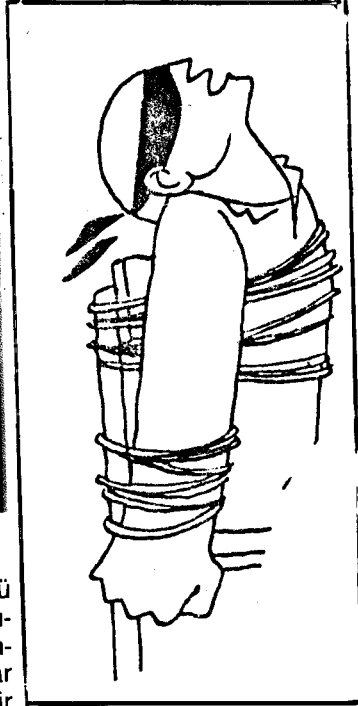

İşkence

ve 12 Eylül eş anlam ka-zandı. Halklarımızın en verimli insanları iş-kencehanelerde yok edildi. Binlerce insa-nımız Hitler kamplarını da geride bıra-kan faşist cuntanın zindanların-da yok edilmek istendi. İşken-ce ve direniş zindanlarda baş ba-şa gitti. Diyarbakır 5 Nolu, ay-nı zamanda Kürt halkının ta-rihini yeniden yazdı.

12 Eylül

cuntası ile ırkçılık, şovenizm ve diğer halklara karşı düşmanlık şahlandırdı. Kürdistan'da şehirler ve yerleşim birim-leri ırkçı ve şoven dozizlerle dona-tıldı. Beton Kemal'in heykelinin dikilmediği köy bile kalmadı. Kemalizm, yığınları aldat-mada baş araç hal-i-ne geldi.

Kürdistan,

12 Eylül di. Binlerce insanımız tutuklan-kuşuna dizildi. Köylerimiz har-ran insanımız ata topraklarını-kelemek zorunda kaldılar. Tür-bile Kürdistan'da rafa kaldırıl-ği oluşturuldu. Tüm baskı ve z-renişler, T. Kürdistanı'nı bir b

Ekonominin

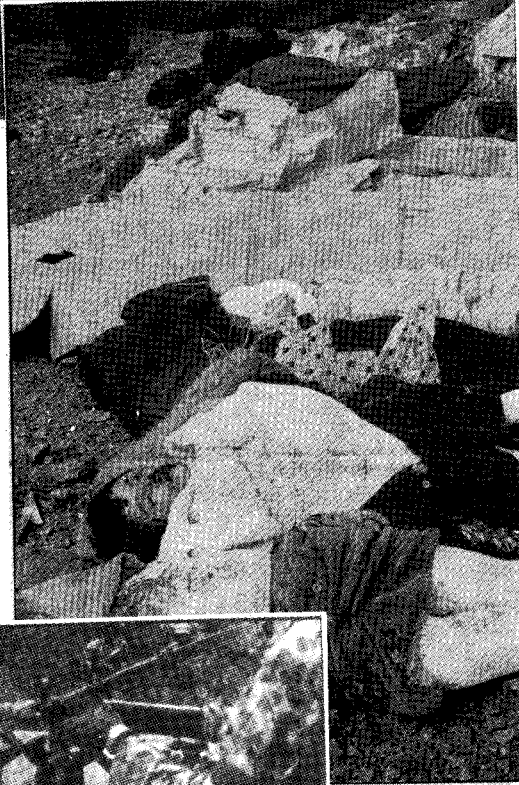
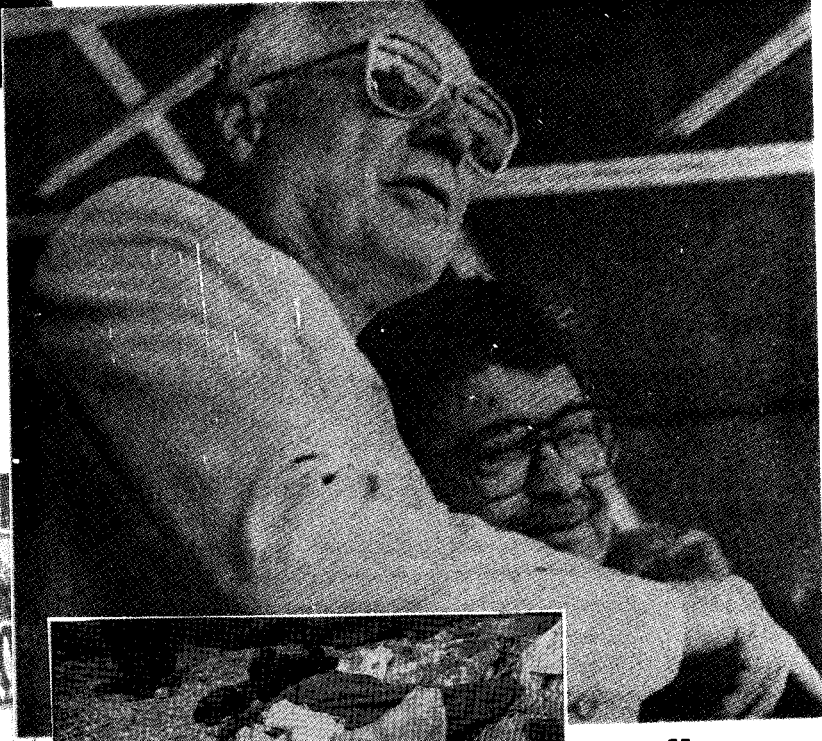
tüm yükü Cuntanın gelişi ile birlikte işçi sınıfı-na ve çalışan, üreten kesime yüklen-di. İşsizlik, enflasyon gibi sorunlar halkı canından bezdirdi. 5-6 yıllık bir suskunluktan sonra iş-çi sınıfı hareketi can-landı; değişik biçimde eylemler geliştirdi. İşçi sınıfı geçtiğimiz iki yıl içinde hep ayakta idi. 10 yıllık süre, işçi sınıfına kendi kaderini kendi eline alması ge-rektiğini öğretti.

On yıl sonra: "Muhalefet" de dize geldi. "Öp babanın elini" misali, cuntanın ve Özal'ın elini öpmek zorunda kaldılar. **Son durum:** Orman kanunlarına göre seçilmiş bir cumhurbaşkanı, yaşlanmış, şapkayı bırakan adam Demirel, sanki uzaydan gelmiş, ülkeye ve politikaya yabancılaşan İnönü ve zir cahil bir başbakan. Çürümüşlük tepede had safhada. Sonucu belirleyecek olan, Türkiye ve Kürdistan halklarının mücadelesi olacak!!

e birlikte yeniden işgal edildi. Gere köyünde olduğu gibi öyeye çevrildi. Onbinlere vaskı ve zulüm sonucu terye'de geçerli olan yasalar Kürdistan Sömürge Valilrbalığa rağmen, kitlesel diştan diğer başa sardı.

Özal, 12 Eylül sonrası yapılan göstermelik seçimlerde başbakanlığa geldi. Tüm yaptıkları ile faşist cuntanın sivil bir uygulayıcısı olduğunu gösterdi. Daha sonra kendisini Cumhurbaşkanı seçti. Evren'den devraldığı tek adam ve tek şefliği sürdürüyor. Bugün yaptığı ise Türkiye'yi onarılması güç yaraların açabileceği bir maceraya sürüklemektir. O, bu konuda kendi çizdiği kural-ları bile tanımamakta, kralların ve şeyhlerin çıkarı için her yolu meşru görmektedir. O, Osmanlı'dan devraldığı 600 yıllık işgalci ve yayılmacı geleneğini sürdürmektedir.

12 EYLÜL DARBESİNİN

10. YILINDA

Baskı ve Zorbalığa, kan ve Gözyaşı Demek Olan Savaşa Hayır!

Türkiye'de ne zaman ki rejim bir darboğaza gelir, ne zaman ki hakim sınıflar ve onların temsilcileri zorlanır, o zaman 1960, 1971 ve 1980 olduğu gibi "vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü" için askerler devreye girer ve baskı, zorbalık, açlık ve sefalet diz boyu artar. Ülke baştanbaşa bir cezaevine dönüşür; gözyaşı ve figan dörtbir yanı sarar.

12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesinden buyana ise yine tam on yıl geçti. Tüm demokratik kurum ve kuruluşlar devre dışı bırakıldı. Okur-yazar kim varsa içeri alındı. 700 bin insan sorgudan geçti, işkenceyi tadı. Bunların yakını olan en az 5 milyon insan içerdekilerle aynı duygular yaşadı. On yılda yaşananlar onlarca yıl konuşulmaya, tartışılmaya, sonuçlar çıkarmaya değer bir nitelik taşıyor.

12 Eylül'ün Türkiye ve Kürdistan halklarına zorla giydirmeye çalıştığı gömlek, kitlelerin içerde ve dışarda verdikleri mücadele sonucu parçalanmaya başladı, rejimde gedikler açıldı.

Her on yılda bir darbe yapmaya, yönetime el koymaya alışık olan askerler bu kez, bu işi farklı bir biçimde gerçekleştirmeyi, şimşekleri başka yönlere çekmeyi yeğlediler.

Kürt halkının onlarca yıllık baskı ve zulme, asimilasyon ve kıyım, sürgün ve katliama yanıtı 1990 baharıyla birlikte yeni bir nitelik kazandı ve kitlesel bir boyuta ulaştı. Kürdistan'ın hemen hemen tüm kentlerinde miting ve yürüyüşler, protesto gösterileri, kepenk indirme ve boykot gibi eylemler yaşandı; Kürt halkı bir bütün olarak özgürlük ve demokrasi için ayağa

(Devamı 27. sayfada)

**Sevda gibi taşıdım içimde
Bir tomurcuğun gerilimini
Kavgam
Güzel günler içindi
(K. BURKAY)**

Kısa Ama Onurlu Bir Yaşam: AZAD ÇINAR ACAR'I KAYBETTİK

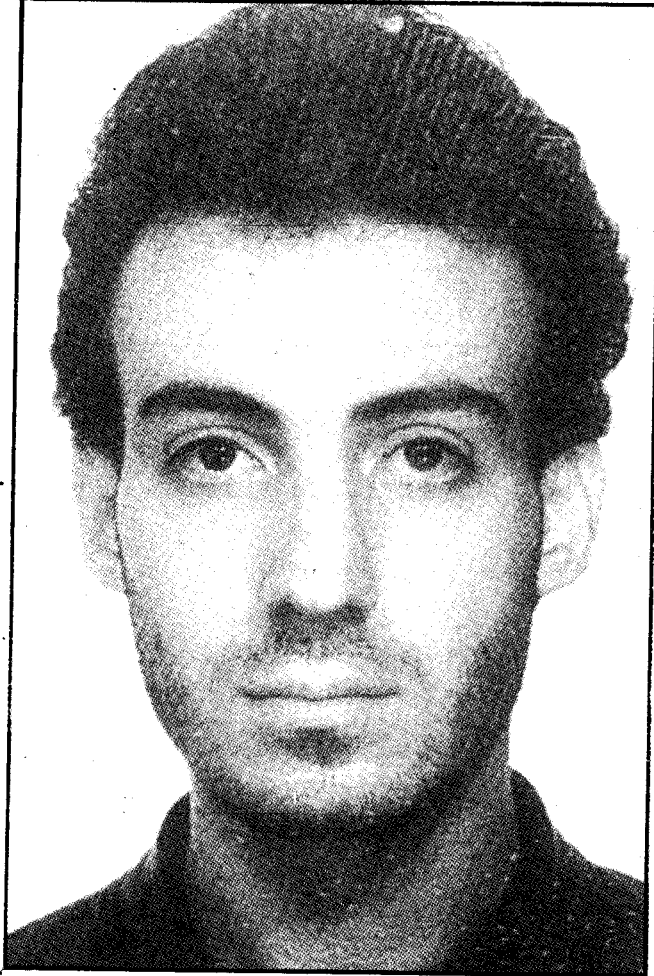
Bir yiğit arkadaşımızı daha yitirdik... Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi (PSKT) ve KOMKAR-Fransa üyesi olan **AZAD ÇINAR ACAR**, 18 Ağustos 1990 tarihinde bir kaza sonucu aramızdan ayrıldı.

"Kara haber çabuk yayılır" özdeyişi, bu uğursuz olayda da doğrulandı. Kara haber aynı gün Kürdistan'da, Türkiye'de ve Avrupa'nın değişik ülkelerinde duyuldu. Azad'ı tanıyanlar, çalışmalarını bilenler, biran için şok geçirdiler.. Kimse, haberin doğruluğuna inanmak istemedi.. Telefonlar birbirini izledi. Soru üstüne sorular soruldu. Hepsinde yanıtlar aynıydı..

Azad'ı çok genç yaşta kaybettik. O, Kürt halkının özgürlük mücadelesine, bilgisiyle, dürüstlüğüyle, çalışkanlığıyla çok şeyler katabileceği bir yaşta aramızdan ayrıldı. Partili yoldaşlarını, dernek arkadaşlarını, dostlarını, yakınlarını üzen de bu oldu. Daha bir ay önce Danimarka'da yapılan AGİK toplantısında, diğer arkadaşlarıyla birlikte sömürgeci rejimin sözcülerinin karşısına dikilmişti. Kürt halkının haklı davasını kararlı bir şekilde savunurken, rejimin sözcülerinin yüzsüzlüğünü toplantılara katılanlara anlatmıştı.

Paris komüncülerinin, tanınmış Kürt rejisörü ve oyuncusu **Yılmaz Güney**'in ve İKDP Genel Sekreteri şehid **Dr. Kasımlo**'nun mezarlarının bulunduğu **Père La Chaise** mezarlığı, yiğit arkadaşımıza kucağını açtı. Azad, 23 Ağustos 1990 tarihinde toprağa verildi.

Saat 11'de morgda toplanan kitle, Azad'ın tabutunun önünden geçerek,

ailesine, PSKT Genel Sekreteri Kemal Burkay'a başsağlığı dilediler. Yine arkadaşları ve dostları, ka-

pının önünde onun için açılmış olan deftere, Azad'ın kişiliği ve mücadelesine ilişkin düşüncele-

rini yazdılar.

Daha sonra cenaze mezarlığa götürüldü. Mezarlığın kapısında 500'ü aşkın bir kitle, Azad'a karşı son görevlerini yerine getirmek için toplanmıştı.

Cenazeyi kapıda karşılayan kitle, mezarlığa kadar yürüdü. Aralarında **PSKT Genel Sekreteri Kemal Burkay**, **İran KDP Genel Sekreteri Dr. Said Şerefkendi**, **Kürdistan Yurtsever Birliği Temsilcisi Ahmed Bamerni**, **Irak Kürdistanı Sosyalist Partisi Temsilcisi Adnan Müftü**, **İKDP Avrupa Sorumlusu Fettah Abduli**, **Fransız Komünist Partisi Temsilcisi, Paris Kürt Enstitüsü Başkanı Kendal Nezan**, **Kürt Hukukçular Birliği Sekreteri Av. Ali Bucak**, tanınmış yazar ve Kürdolog **Joyce Blau**, **F. Almanya, İsviçre, İsveç, Danimarka KOMKAR yöneticileri**, **Hollanda Kürdistan Yurtsever Birliği yöneticileri**, **İngiltere Kürdistan İşçi Derneği üyeleri**, **KOMJİN MYK üyeleri** olmak üzere çok sayıda parti, örgüt ve tanınmış kişi katıldı. Bunların yanı sıra, örgüt olarak gelişip güç-

*Kopenhag 1990-AGİK Toplantısı:
S. Bucak, Azad Acar ve M. Ali Eren*

lenmesinde Azad'ın emeğinin çokça geçtiği KOMKAR-Fransa yönetim kurulu üyeleriyle, yüzlerce mücadele arkadaşı Azad'a karşı sorumluluklarını yerine getirdiler; cenaze merasimine katıldılar.

Aralarında PSKT, İKDP, TKEP, TBKP Fransa taraftarları, Paris Kürt Enstitüsü, Kürt Hukukçular Birliği, KOMKAR-Fransa, F. Almanya, Danimarka, İsveç, İsviçre, KOMCIWAN, KOMJIN, KYK-Hollanda, İngiltere Kürdistan İşçi Derneği'nin de bulunduğu çok sayıda parti, örgüt ve tanınmış kişi çelenk göndermişlerdi.

Yine aralarında Şili Komünist Partisi Fransa Örgütü, TKEP Fransa Parti Birimi, Şili Kadınlar Kolektifi (CASA-CHILE), Fransa Ulusal Eğitim Federasyonu, çok sayıda Kürt dostu, yine KOMKAR'a bağlı dernek ve komiteler, KOMKAR-Fransa ile ailesine başsağlığı mesajları göndermişlerdi.

Azad'ın tabutu mezara yerleştirilmeden önce, 1 dakikalık saygı duruşunda bulunuldu. Daha sonra KOMKAR-Fransa Yönetim Kurulu adına Kürtçe, Türkçe ve Fransızca konuşma yapıldı. (Konuşma metnini sayfalarımızda bulacaksınız) Yine PSKT Genel Sekreteri Kemal

Burkay, Azad'ın kişiliğini, mücadelesini, görevlere yaklaşımını dile getirirken, onun, PSKT için, arkadaşları için büyük bir kayıp olduğunu söyledi. Ailesine ve Partili yoldaşlarına sabır diledi. Burkay'ın konuşmasından sonra Kürtçe şiir okundu. Daha sonra İKDP Avrupa Temsilcisi Fettah Abduli bir konuşma yaptı. F. Abduli, Azad'ın mücadelecisi bir kişiliğinin olduğunu, çalışmalarını yakından bildiklerini ve yaşının genç olmasına rağmen bilgi ve tecrübesinin yüksek olduğunu dile getirdi. Kardeş partisi PSKT'nin ve KOMKAR'ın böylesine yetenekli ve çalışkan bir yoldaşını yitirmesine üzüldüklerini, kendilerine başsağlığı dilediklerini söyledi.

Daha sonra ailesi adına babası Ziya Acar bir konuşma yaptı. Ziya Acar, Kürtçe yaptığı konuşmasında, Azad'ın Kürt halkının özgürlüğü uğruna mücadele ettiğini, onun anısının yaşatılmasının ancak bu mücadeleyi ileriye götürmekle mümkün olabileceğini; yoldaşlarına ve arkadaşlarına düşenin de bu olması gerektiğini belirtti.

Konuşmaların bitiminden sonra, Azad toprağa verildi. Yılmaz Güney, şehid Kasımlı ve diğer binlerce isimli kahramanın

mezarının bulunduğu Père La Chaise mezarlığına Kürdistan'lı bir genç daha gömüldü...

Azad, şehid Hüseyin Ali'den sonra hem KOMKAR-Fransa, hem de bir bütün olarak mücadelemiz açısından büyük bir kayıp oldu. Ali Hoca, Hü-

seyin Ali ve daha nice değerli arkadaşlarımıza verdiğimiz sözü Azad'a da veriyoruz: mücadeleyi daha ileriye götüreceğiz... Böylelikle arkadaşlarımızın anısını yaşatabiliriz. Onun gibi değerlerin yerini doldurabiliriz.

KOMKAR-FRANSA ADINA MEZARLIKTA YAPILAN KONUŞMA

Burada, bir kaza sonucu yitirdiğimiz değerli arkadaşımızı uğurlamak için toplanmış bulunuyoruz.

1 Kasım 1966 tarihinde Ankara'da doğan Azad, ilkokulu ve ortaokulu Ankara Koleji'nde okudu. Lise öğrenimine ülkesi Kürdistan'ın Diyarbakır şehrinde başladı. Daha sonra öğrenimini Ankara Anadolu lisesinde tamamlamak zorunda kaldı.

Yurtsever bir aileden gelmesi, onun daha küçük yaşlarda halkın kurtuluş mücadelesine ilgi duymasına neden oldu. Üstün yeteneklerini ve mücadele azmini inanılmayacak derecede birleştirebilen değerli arkadaşımız, 1984 yılında Fransa'ya gelmek zorunda kaldı. Önce Derneğimiz KOMKAR'a üye oldu. Aktif olarak çalışmalara katıldı. Dernek yönetim kurulu üyeliği ve iki dönem de sekreterlik yaptı. 1987-1988 döneminde örnek çalışmaları gözönünde bulundurularak, KOMKAR-Fransa başkanlığına seçildi. Bu görevi de üstün başarıyla sürdürdü.

Devrimci Halk Kültür Dernekleri (DHKD) delegasyonunda yer alarak, Kürdistan gençliğini, bu delegasyonla birlikte temsil etmek üzere 1987 yılında Küba'da toplanan Uluslararası Öğrenciler Birliği'nin (IUS) 15. Kongresine; yine 1989 yılında Kuzey Kore'de düzenlenen 13. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'ne katıldı. Bu kongre ve festivalde, özellikle Kürdistan gençliğinin sorunlarını dile getiren konuşmalar yaptı, yine diğer ulusların gençlik örgütleriyle görüşmelerde bulundu.

Bu çalışmaların yanısıra KOMKAR-Fransa'nın dış ilişkilerini de yürüten Azad, Fransız ve yabancı örgütlerle sürekli bir diyalog içindeydi. Onlara Kürt halkının içinde bulunduğu durum hakkında bilgiler verirken, halkımızın haklı mücadelesine destek vermelerini istedi.

Azad, tüm bu çalışmalarını yürütürken, üniversite öğrenimini de sürdürüyordu. O, Sosyal Bilimler Fakültesi'nde okuyordu.

Azad, çalışmalarını Fransa dışında da aktif bir şekilde yürütüyordu. O, Avrupa Konseyi ve Parlamentosu nezdinde de ciddi çalışmalar yürüterek, parlamenterlerle Kürt halkı lehinde ilişkiler geliştirdi. Son olarak 7-25 Haziran tarihlerinde Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da düzenlenen Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı çalışmalarına, KOMKAR temsilcileriyle birlikte katıldı.

Bu genç yaşta, daha verimli çalışmalar yürütebileceği bir dönemde onu kaybettik.

Değerli arkadaşımızın vefatını hem KOMKAR-Fransa, hem de halkımızın Ulusal Demokratik Mücadelesinde önemli bir kayıp olarak değerlendiriyor, onu saygıyla anıyoruz.

Anısını mücadelemizde yaşatacağız!

Azad
Xortê delal
Tenik û zıraw
Dırêj û rındık
Sımbêl zerik
Jir û şervan
Rûnerm û rûken
Wah li me, ah li me
Xebera reş kuta dilê me
Behra Atlantika xopan, din bûye
Pelên wê yê har
Canê te yê nazik xwar

Birao
Emê nîfirên mezın bıkın
Herdem li vê salê
Bı lomên gıran
Emê bımıçkinın behra xopan
Sê gülên narın daynın
Lı mıqamê te
Yeke kes, yeke sor û yeke zer.

Xaço

Jiyanek Kurt Lê Bı Rûmet:

ME AZAD ÇINAR ACAR

WINDA KIR

Me hevaleki xwe din yê mêrxas winda kir... **Azad Çinar Acar**, ku endamê Partiya Sosyalist a Kurdistanê Tirkîyê (PSKT) û KOMKAR-Fransa bû, dawiyê qezayek dî 18 Tebax 1990'an da jî nav me barkir.

Gotinek heye: dibêjin "xebera reş zû belav dibê." Bı rasti jî ûsa ye. Va xebera reş dî wê rojê da li Kurdistan, Tirkîye û li cûre-cûre bajarên Ewrûpa belav bû. Kesi nedixwest bı vê xebera reş bawer bike... Telefon li ser telefon, pirs li ser pirsê dihatin kirin. Lê bersiv tenê yek bû.

Heval Azad, xortê hêja pîr zû jî nav me barkir. Wî, bı zaneti, bı durusti û bı hêzbûna xwe va dikari hin bêtir xızmeta xebata gelê Kurd yê bo azadiyê bıkira. Wî, hin mehekê pêş da li Danimarka, di cıvına Konferansa Hevkari û Emniyetê ya Ewrupa da, tev hevalê xwe va diji berdevikê rejima koledar bı xurti derketibû, mafên gelê Kurd yê bı heq anibû zıman, durûti û bêrûtiya berdevikê rejima koledar jî beşdarên cıvînê ra eşkere kirin bû.

Heval Azad dî 23 Tebaxê li Paris dî Goristana "Perê La Chaise" da, ya ku rejisor û listıkvane Kurd yê bı nav û deng Yılmaz Güney û Sekreterê PDKİ şehid Dr. Qasımlo hatine gorkirin, hate definkirin.

Saet 11.00 da cemaat li morgê kom bûn û ber tabûtê Azad da derbaz bûn, jî malbata wî û Sekreterê PSKT Kemal Burkay ra serxweşi dan. Heval û dostên wî di deftera, ku bo şexsiyet û tekoşına wî hatibû vekirin, bir û baweriyên xwe nivisandin.

Paşê cınaze birin goristanê. Li derê goristanê dorra 500 kes, jî bo ku wezifa

xwe ya paşın bo Azad bının cih, kom bûbûn. Ji derê goristanê heta gorê, millet bı cınaze ra meşiya.

Dî gorkirina heval Azad da **Sekreterê PSKT** Kemal Burkay, **Sekreterê PDKİ** Dr. Said Şerefkendi, bı navê **YNK** Ahmed Barmerni, bı navê **PSKI** Adnan Müftü, berpirsiyarê **PDKİ** yê Ewrûpa Fethah Abduli, berpirsiyarê **PKF**, **Serokê Enstitûya Kurd** Kendal Nezan, sekreterê yekitiya Huquqnasên Kurd Ali Bucak, niviskara bı nav û deng Joyce Blau, berpirsiyarên **KOMKAR**-Almanya, İsviçre, İsveç, Danimarka, berpirsiyarên yekitiya welatparêzên Kurdistan li Hollanda, endamên Komela Karkerên Kurdistan li İngiltere, endamên Komita Karger ya **KOMJIN** û gelek parti, rêxistin û kesên bı nav û deng cih girtin. Disa endamên **KOMKAR-Fransa** û bı sedan hevalên wî tev merasima cınaze bûn û bı vi awayi wezifa xwe bo Azad bı cih anin.

Gelek Parti, rêxistin û kesan çeleng şandibûn û navê wan ev e: **PSKT**, **PDKİ**, **TKEP**, **TBKP-Fransê**, **Enstitûya Kurd** li Paris, **Yekitiya Huquqnasên Kurd**, **KOMKAR-Fransa**, **Almanya**, **İsviçre**, **İsveç**, **Danimarka**, **KOMCIWAN**, **KOMJIN**, **KYK-Hollanda**; **Komela Karkerên Kurdistan** li İngiltere û gelek rêxistin û kesên din.

Beri ku cınaze were çalkirin, cemaat bê deng deqeqek rawestiya. Paşê bı navê **KOMKAR-Fransê** bı zımanê Tirkî, Kurdi û Fransîzi axiftinek hat çekirin. Pişt axiftinê helbest bı zımanê Kurdi hat xwendin.

Paşê **Sekreterê PSKT** Kemal Burkay, bı zımanê Kurdi axiftinek çekir. Wî,

AXAFTINA BI NAVÊ KOMKAR-FRANSA LI GORISTANÊ

Em ji bo hevalê xwe yê xort û jirhati li vira kom-bûne. Wezifa xwe yê giring û pêwist tinne cih.

Heval Azad, yekê meha Çiriyê Pêşin di sala 1966'an da li Enqerê hate dinê. Li wira mekteba ewlin û kolejê xilas kir. Li welatê xwe, li Diyarbekirê dest bi lisê kir. Paşê disa li Enqerê xwendina xwe domand û li wir lisê xilas kir.

Ew zarokê malbateke welatparêz bû. Ew hin di zaroktiya xwe da meyla xwe dabû ser xebata azadiya Kurdistanê. Agirê welatparêziyê hin zaroktiyê da ketibû dilê wi. Ew di sala 1984'an da mecbûr ma hate Fransayê.

Ewili, bû endamê KOMKAR'ê û bi çalaki kar kir. Gelek caran bû endamê rêvabirina komelê. Du caran ji bû sekreter. Ji ber van xebatan di sala 1987-1988'an da serokê komelê hat hilbijartin. Hevalên me yê hêja, evi karê ji bi serfirazi bi rêvabir.

Heval Azad di nav delegasyona Komela Şoreşger û Çandi ya Gel (DHKD) da cih gir. Bi navê ciwanên Kurdistanê di sala 1987'an li Kûbayê tevi Komcivina 15. ya Yekitiya Xwendekarên Navnetewî (IUS), her weha sala 1989'an da ji Festivala 13. ya Ciwan û Xwendekarên Cihanê ya ku di Qoreya Başûr da pêk hat, cih girt. Di komcivina IUS da li ser rewşa ciwanên Kurdistan axift; bi ciwanên welatên cîin ra dan û standin pêkani. Her usa di festivalê ji bi hevalên xwe ra tevayî karên serfirazi çêkirin. Li gel van xebatan, bi rêxistinên Fransî û biyaniyan ra ji bi navê komela me pêwendî datani û ji bo gelê Kurd piştgiriye xurt peyda dikir.

Azad, zaningehê di fakûlta siyasetê da dixwend.

Ew di Konsey û Parlamena Ewropa da ji xebatên hêja çêkir. Pîrsa Kurdi û rewşa gelê xwe bi dan û standinan va ani ser zman.

5-29 Heziran 1990'an li Danimarqayê di Konferansa Hevkari û Emniyeta Ewropayê da di nav nîmayendeyên KOMKARê cih girt. Kar û xebatên baş pêkani.

Geli hevalan,

Di emrê xwe yê ciwan da me Azad wînda kir. Ew hin dikari ji bo gelê xwe xebatê bibe pêş.

Em windakirina Azad, him ji bo komela xwe, him ji ji bo xebata demokratik û netewî ya gelê Kurd xerxeretek mezin dibinin.

Emê heval Azad di kar û xebatên xwe da her tim bîdin jiyandin.

di axaftina xwe da li ser şexsiyet û tekoşina Azad sekini û bi kurtayi usa got: "Mîrina Azad bo PSKT û hevalên wi windabûneki mezin e. Ez ji malbata Azad û hevalên wi ra sebrê dixwazim."

Berpirsiyarê PDKî yê Ewropa Fettah Abdulî di derheqa Azad da ûsa di-go: "Em xebata Azad di nêz va nasdikin. Ew bi xwe xort bû, lê zanisti û tecrûba wi gelek bû. Em bi mîrina Azad pîr xemgin bûn. Em ji partiya dost PSKT û KOMKAR ra ser-

saxi dixwazim."

Dawiyê bavê Azad Ziya Acar axif. Ziya Acar di axaftina xwe da, ya ku bi kurdi kir ûsa got: "Azad ji bo azadiya gelê Kurd şer dikir. Biranina Azad tenê bi vi şerê bi rûmet mimkûn e. Wezifa ku dikeve ser milên hevalên wi, pêşvabirina tekoşina gelê Kurd û xebata azadiyê ye."

Pêy axaftinan ra ciwaneki Kurdistanê li goristana ku Yılmaz Güney, Dr. Qasimlo û bi hezaran mêrxasên din hatine defin kirin, hat gorkirin.

Mîrina Azad, pey şehid Hüseyin Ali him bo KOMKAR-Fransa, him ji bi tevayî bo tekoşina gelê Kurd windabûnek mezin e. Soza me ji Ali Xoce, Hüseyin Ali û bi dehan hevalên me yê dinê bi rûmet ra heye. Em wê sozê didin heval Azad ji û dibêjin: emê tekoşinê hin pêş da bibin... Bi vi awayî em we di jiyana xwe da tim binin biranin, nahêlin al were xwarê, ya ku bi adestê we hatibû bilindkirin.

Paris:

Şehidên Nemir Qasimlo, Azar û Resul Hatın Biranin

Di 10-13 Tirmeh 1990'an da li Parisê ji bo biranina şehidên nemir, Sekreterê PDK-î **Abdurrahman Qasimlo**, berpirsiyarê Ewropa **A. Qadiri-Azar** û **Fadil Resul** civin û çalakiyên din hatin çêkirin.

Di 10'ê Tirmehê da ji bo prese civinek çêbû. Di civinê da Elena Qasimlo, mumesilên PDK-î û abukat Patrick Beadouin beşdar bûn û bersivên pîrsan dan. Her sê axaftkar ji, hukma Iranê ji vê karê bi kiret berpirsiyar girtin û her weha rexne li dewleta Avusturya kirin.

Di 11'ê Tirmehê da li Paris ber balyozxana Iran û Avusturya mitingek hat çêkirin û delegasyonêk bi berpirsiyarê balyozxana Avusturya ra axift.

Di 12 Tirmehê ji bi beşdarbûna pîr kesên nav û deng civinek hat amadekirin. Di civinê da Sekreterê PDK-Iran **Dr. Sadîk Şerefkendi**, Sekreterê YNK **Celal Talabani**, Wezîrê Alikariyê ya İnsani **Bernard Kouchner**, Mebûsê HEP **M. Ali Eren** û pîr kesên din hebûn. Civin, bi axiftina Dr. Said vebû. Dr. Said, tesira şehidkirina Qasimlo li ser kadirên Partiyê û pêşmergan sekini; û behsa tijikirina cihê wi kir.

Bernard Kouchner ji di wê civinê da axif. Kouchner, li ser hevaltî û dostayetiya Qasimlo sekini.

Helena Qasimlo ji helbestan xwend. Xwandina marşa **Ey Reqîb** bi alikariya hozan Şivan, civin dawî hat.

Xweyiye Xelata Aştiyê ya Nobel niviskarê Emerikê **Elie Wiesel**, ji Îngilizistan **Lord Avebury**, Serokê Partiya Sosyalist a Fransa **Pierre Mayroy**, Sekreterê Partiya Sosyalist a Italya û Enternasyonal Sosyalist **Louis Ayala** û **Willi Brand** ji civinê ra mesajan şandibûn.

Di 13'ê Tirmehê ji goristana ku Qasimlo û A. Qadiri hatin definkirin, hat ziyaretkirin.

KRIZA XALİCÊ û DURÛTIYA DEWLETÊN ROJAVA

(Destpêk ji rûpel 28. 'an)

mi bi "Krizaya Xalîcê" ve mijul e. Di vê meselê da serê xwe gelek diêşîne. Mijulbûna dewleta Tirk bi vê pîrsê va; ne tenê ji nezîkbûna Tirkîyê bi mîntiqayê ra û parastina berjewendiya imperyalîstan e. (Dewleta dagîrker û kolonyalîsta Tirk, him endamê NATO ye him jî, di Rojhilata Navin da jandarmaya Imperyalîstan e.) Dewleta Romê, jî vê "krîzê" him dîtirse, him jî tê da imkana ci be ci bûna hînek armanca dîroki ya xwe dibîne. Dîtirse... Dibe ku di heyama vê "krîzê" da, li Iraqê gorineki bîngihin pêk be û gelê Kurd jî bigîje armancên xwe. Ku ev yeka tîrs û xofeki mezin dixê dilê dagîrkeran.

Her ûsa, kolonyalîstan bi hêviya ku, jî vê "krîzê" zîrûfeki musait pêk were da ku ew, daxwazên xwe ya dîroki ku dagîrkirina Kerkûk û Musulê ci be ci bikin.

Hikûmeta Tirk bo van armancan xwe amade dike. Alîkî va leşker dişîne ser sinorê Iraqê, alîkî va jî, jî parlamentoyê "destura rêkîrîna leşker bo welatên din û ci û warîkirina leşkerê biyani di axa Tirkîyê da" dixwaze.

Xêyni vana, dewleta Tirk bi heceta "krîza Xalîcê", zîlm û zordariya xwe li ser gelê me û hêzên demokrat û aşîtxwaz, zêdetir kîr. Bi heceta şer, li ser sinora Iraqê dehan gundên me hatin vala kirin, hezaran insanên me hatin nefî kirin û girtin. Bo ku dengê aşîtxwazan diji şer û nokertiya imperyalîzmê dernekeve, teda li ser kovar û rojnameyên welatparêz pirtir bû.

Bi xweşiya ve dîkarin bêjin ku, rêxistin û partiyên demokrat û welatparêz, diji şerê neheqî derdikevin, bo aşîtiyê gelek çalaki pêk tinin. Platforma kovarên çep û demokratîk, Partiya Ked a Gel, Partiya Sosyalîst a Kurdîstana Tirkîyê, TEVGER, sendika, rêxistin û yekitiya pişeyî a cur be cur û hwd. bi çêkirina meş û xwepêşandan, bi belavok, diji şer derdikevin û gazi hemû kes dîkin ku, diji şerxwaziya hikûmeta Tirk û nokeriya DYK derkevin, neçîne şerê neheqiyê.

Krîza Xalîcê û Kurd

Rojhilata Navin navçeyek usan e, ku hertîm rê bê rûyê Krîzê ye. Sedemêk jî sedemên vê rastiyê, çareser nekîrîna pîrsa Kurdi ye. Heya ku mesela Kurdîstanê neyê helkîrîn, di Rojhilata Navin da aşîti û edlayî xeyaleki xav e. Ji ber ku pêyvendiya

pîrsa Kurdîstanê ku problemek mezin e di vê navçe da, bi 4 dewletan (Tirkîyê, Îran, Iraq û Suriyê) heye. Ango, helkîrîna pîrsa Kurdi dibite se-

demek demokratîzebûna; van welatan. Her ûsa pîrsa Kurdi tesirê xwe datîne ser pêyvendiya û navçeyî.

Di heyama "krîza Xalîcê" da, pîrsa Kurdîstanê jî hate meydane. Dewletên Rojava, weki berê hêstîrên derewin bona gelê me dirêjin. Behsa Helepçe û her weha mafê gelê Kurd dîkin. Dixwazîn bi vi awayî tevgera netewî ya Kurdîstanê ku, hêzek mezintîrîn e di Rojhilata Navin da, bîkşînin aliyê xwe.

Eger şerek biqewîme, bivê neyê dewleta Tirk tîkîlî vê şerê dibe û hingê Kurdîstan dibe meydana şer. Bona berjewendiya imperyalîstan û dagîrkeran, gund û bajarên me dê bêne xîrabkirin û bi milyonan insanên me bêne kuştin. Şerêkî ûsa dibê hecetek bo dijminê gelê me ku ew, bê şer jî, bi salan cehda vîranîrîna welatê me dîkin, dixwazîn gelê me jî ortê rakin. Bona vê yekê erkê hemû Kurdên dilsoz û dilşewat, dij derketina şerêkî ûsa ye.

Yekiti û hevxeberî di nava hêzên Kurdîstanî da, iro jî hemû deman pêwîstir e. Em dîkarîn bi yekîti û piştgiriya xwe welatê xwe jî aqîr û şewatê rîzgar bikin, xwe jî plana imperyalîstanê dîr bixînin û jî vî "krîzê" bo qazanca gelê xwe îstîfade bikin.

Berlin:

Zîmanê Kurdi Jî Bo Zarokên Kurdan

Par li bajarê Berlin li Beledîya Kreuzbergê jî bo zarokên Kurdan bîrîyara dersên Kurdi hatibû girtin. Isal jî bi destpêkerîna dibistanan, di hefte da 4 saet zarokên Kurdan dîkarîn bi zîmanê dayikê ders bibînin. Ji ber vî yekê muhîrê perwerdariya gel li Kreuzberg, jî bo dê û bavan daxuyaniyek derxist. Daxuyaniyê li jêr diwêşînin

"Dê û bavê hêja!

Wekû hûn dizanîn hinbûyîna zîmanekî gelek gîring e. Mîrov hemû birûbawerîyên xwe, ciyê lê diji bi zîmanê xwe dîde xuyakîrîn. Heya iro tîyê diyarkîrîn, ku zarokên beyaniyan bîlî zîmanê Elmanî pêwîst e, ku zîmanê xweyî zîkmakî (zîmanê dayîka xwe) jî hin bibînin. Wîlo zarok du çandan bi hevra dizanîn û mezin dibînin.

Pîr mîxabîn, ku heya iro hindîk zarokên beyaniyan li dibîstanan zîmanê xweyî zîkmakî hindîbînin.

Zîmanê zîkmakî û yê Elmanî jî wana yek baş neyê zanîn li mal di navberê dê û bav û zarokan da hevdû fehmîkîrîn dijwar dibe. Ji bo, ku herdû alîyan zîmanekî xweyî dîn hevdû bînasî jî nîne. Malbatên Kurd bîlî di nav xwe da li mal axaftîn pêda jî imkânên zîmanê xwe pêşda bîrîn û dengîkîrîn hatîne bêpar kirîn. Li Tirkîyê zîmanê Kurdi axaftîn bi resmî hatîye qedexekîrîn. Tê zanîn, ku gelek tîştên mîrov bîzanîbe wekû zanînen bîngîhî, rêzîman (Gramatîk) û zanînen dîn gîring anca mîrov dikare li dibîstanan hinbîbe.

Ew komîka kar ya zîmanê Kurdi cara yekemîna e, ku jî bo zarokên Kurd li dibîstanê bi zîmanê xwe fêrbîbîn Kreuzbergê E.O. Plauen-Grundschule yê dersên zîmanê Kurdi pêşkêş bike. Ders li paş nivro heftekî da çar saet in. Dersan da beşdarî serbest e. Dersên jî aliyê mamostekî Kurd da yê werîn pêşkêş kirîn.

Em jî dê û bavên zarokên Kurd dixwazîn, ku jî dil û can da zarokên xwe bîşîrîn dersên zîmanê Kurd. Li malê xwe anca bi rêyek wîlo hûn dîkarîn bîaxîfîn û hevdû baştr fehmîbînin. Bi rêyek wîlo zarokên we dîkarîn dersên dîn jî bi hêsanî hin bibînin. Heke hûn zîmanê xweyî zîkmakî baş bîzanîn û standînen we yê bî hevra hêsanî bibînin.

Li gel sîlavên hevaltî
Serkarê Perwerdeyî ya Gelêrî

D. Jordan"

KONFIRANSA ZANISTÎ YA KURDÊN SOVIYETÊ • Hussên Hebeş

Beri Konfiransê:

Ku çivika sedsalya 20 lî firokxana Şêrêmêtova lûs bû û rûyên moskoviyan mîn din, ez xemgin bûm... Ne bize, ne xende, ne rûkeni, tenê rûgirji, mirûzta-li, kin û nîkdari ji ruyên wan dibarin... Ev dimena (manzara) lî welateki mezî û fireh, lî şeşêk ji rûpiva goka zevîni pengîri ye û hin pîrcaran bî xwinê neqîş dibê... Ev e pergala Soviyetîstana hevdem lî gorîtîna mîn a serpîlki (eccele)... Çiqas dem zû tîn guhartin!!!...

Eger dî serdema dûr û dirêj a brêjnêvi de derew û pesindariya serokan pîvanokên burcdariyê bûn, niha dî serdema gorbeçovi de pêrêstiroyka û glasnost rêber in reya necatê, felatê hin bî teori nişan didin û dî van pênc salan de, dî vê qûnaxa intiqali de pîrsên abûri, netewî û demokrati roj bî roj tûjtir dibin û tu kes hin nîzane dawî çî ye...

Beri pêrêstiroyka we hatî bû nas kirin, ku pîrsa netewî yekemin car lî Soviyetîstanê hatiye çarelê kirin û me jî lî wê têlê dixist û dî ber wê awazê re dilê xwe hunik dîkir, lê rastîya jî mêtîva hatî bû veşartî, jî nişkava peqî û welat bî tevahiya xwe çelqand; bêtîri sed netewî, gelî serên xwe hildane, doza serbestiya abûri, siyasi, çandî û demokratî dîkin, dî vê pergala jî aloziyê aloztir kurdên soviyetê jî bî germî doza vejandina otonomiya Kurdistana Sor dîkin...

PIŞTÎ 73 SALAN YEKEMIN KONFIRANS

Dî 22 ta 26 tirmeha 1990 Konfiransa Zanistî ya Tevahiya Kurdên Soviyetê bî sernîvisa: **Kurdên Soviyetê: Dirok û**

Dema Nûjen lî bajarê Mosko pêk hat. Sazkirina konfiransê encama xebata Inistitûta Marksîzm û Lîninîzmê ya bî serkomîta merkezi ya partiya komûnist ya Soviyetîstanê ve û lî gel sê inistitûtên diroka parti yên lî Armenîstan, Azerbêcan û Kazaxîstanê ne, jî bîli wan dezgehî komîteke rêxirawî jî 25 endaman hatî bû awa kirin. Ew komîta bî karê amadekirina konfiransê û birêvabirina wê bî serfirazî rabû.

Wênêk ji konfiransê

Jî bo du rojên konfiransê 20 lêgerin liser dirok û civatnasiya (etnografi) kurdi û 19 liser pîrsên kultûr û zmanê kurdi hatî bûn amade kirin, lewma pîraniya pîsporên zanistiyên têvel (cûda) cihên xwe dî konfiransê de girtî bûn, herweha nîwênerên rêxirawên civaki û çandî; nîvîsevan, siyasîzan û rêxirawîne kurdistani lî derva dî konfiransê de pişkdar kirî bûn; dî vir de û dî cih de ye were pîrs kirin ku çima rêxirawên siyasi jî Bakura Kurdistanê vexwendî konfiransê ne kirî bûn?

Nêzika 450-500 mirov dî hola inistitûta Marksîzm û

Lîninîzmê de hazîr bûbûn; cejneke Kurdistani bêhevta bû; navdarîne zanistî, siyasi û edebî ku tenê navên wan em bî rêzdari dî kutêban de dibînin, carîna dî orgenên rageyandinên cihani de dibînsin, iro ew jî dî nav konfiransvanan de ne, rû bî rû wan dibînin, guh lî dengên wan digîrin, iro jî hemû bî hevra hevderd in dî tragîka Kurdistani de û rayên xwe didin, hîzîrîne (fîkir) berpîrsyar pêşkeş dîkin da ku bala hikûmeta soviyetî

ku ta niha lî Kurdistanê deselatdar (hukîmdar) in.

Ev rojgara bedbext bî me ve zemîri ye, eger em lî çî quncê goka zevîni ciwar bînin, pîrsa me yek e: Em bê heq in, arikariya rast jî tu dewletan wernagîrin, qezencên wan bî me re tune ne —Her qezenc faktora serekin e dî pêwendiyên navnetewî de, paşê moral, mirovayeti û tiştên din tîn—, hin jî wan re ziyane, lewma em bê dost in û bê kes in.

Ez deh salan lî Soviyetî

rakîşînin ser çarelêkirina pîrsên kurdên Soviyetê.

Jî Kaxetên Konfiransê

Dî du rojên konfiransê de pîrsên siyasi jî yên zanistî tûjtir xwe nişan didan û hin dem jî kurt bû, lewma birek jî lêgerinan nehatî xwendin û jî aliyê din pişkdarîya rayên xwe digotin û carîna bî sergermîya kurdi.

Beri siyaseta M. S. Gorbeçov em lî wê rayê bûn ku rewşa kurdên soviyetê jî ya Kurdistanê çêtir e û me jî hevî dîkir ku rojekê em wek wan "serbest" bîjin û mafîne çandî wergîrin, jî bîli mafên qîrkîna me

tîstanê bûm, hatî û çuyîna mîn bî kurdên me re hebû, lê mîn tu caran nîzani bû ku Kurdistana Sor dî salên 1923-1929 hebû, mîn nîzani bû ku lî welateki sosyalist Kurd hatîne Azerbêcanî kirin. Ev nîhênîyên (dîzi) têrora Stalîni veşartî bûn û niha jî dengê Akadêmîk Nadîrov —Serokê komîta rêxirawî— wê yekê dîçespîne (dubare dîke) ku dî sala 1930 de kes nîzane çiqas Kurd hatîne kuştî, û dî sala 1944 de çiqas hatîne bidûrxistî, ew ferz dibîne ku rewşa tragîki ya kurdan jî cihanê re bête gotî. Dengê romannîvis Eli Ebdurehman û niha penaber lî

hola konfiransê vedide, ew behsa penaberên nû dîke, bî gotina wî be hejmar ji hezaran bêtir e, ew statûsa penaberan ji wer-nagirin, di rewşeke dijwar de dijîn, bîrek ji wan ji Ar-menistanê hatine derkirin —Wî hejmarîne sawirî (tîrs) navan dîn—. Genceki Kurd çêla (behs) rewşa derkirinê û qirkirinê dîkir û terzekî hunerî bilind ev wênaya ji dilekî xwinayî vehand: "Me hin du bav li goristanekê veneşartine". Kurd bî saya politika nû û çawa rûniştvanên soviyetê serbestiya rayê wergirtine û li gor ditîna profes-sor Şakroyê Migwî ku pîrsa siyasi û netewî bî huş-yarî dî nav kurdan de tê munaqeşe kirin; lewma hemû pişkaran doza yekîtiyê dîkirin, û we dibel-gehandin ku ew reya serketinê li pişa kurdan û li kuderê bin sanahitir dî-ke û hemû bî yekdengî li wê rayê ji bûn ku fersendê nedîn tu kesî ku lîser têla oli awazên nesaz û hevdiyatîyê lîxîne, yek ji mezintirîn nîmûnên serketîna konfiransê bî raya min dubarekirina vê rastiya abedin (tîmî) bû: Em berî her tîştî kurd in, paşê bî bawerîyê êzîdî ne, mîsîl-man in û kirîst in; bo tes-bitîkirina wê pîreki êzîdîyan û melayekî musulmanan ji nav rûniştvanan derketin, hatin sîvdera (koridor) holê, destên xwe dan hev û ew simbola yekîtiyê bilind kirin, kes rûniştî nema, hemû rabûn ser piya û baro-va (fîrtone) çepkan saz kirin û hîna dî ber re rond-ken (hêstîr) şahiyê dibarandin.

Mivanên bî qedir û qi-met ji pîr bûn, ew ji aliyê xwişk û brayên xwe ve bî germî dîhatin pêşwaz kirin, wan ji meraqên xwe beramber avabûna konfiransê numa (nişan) dîkirin û serketinên mezîn jê re dixwestin, —Lî gor elfabê ezê wana binavinim— Ezîz Mihemed, İsmet Şerîf Wanlî, Kemal Fuad, Kendal Nezan, Mehmûd Osman, Mihemed Salêh Cumîe, Sadiq Şerêfkendî, Samî Ebdurehman, Selah

Bedîrûdîn û htd... Gava mivanan sîlavnamên xwe tamam dîkirin hemû radî bûn ser piyan û bî dirêjî li çepka dixistin.

Di qunçeki kaxetên min ên konfiransi de ev rastiya ji berbiçav bû: Ta niha tu kes nîzane hejmara Kurdan li Soviyetistanê çiqas e, ew li neh komaran (rêpûblik) belavbûne û hejmara wan bî zanîn tê inkar kirin û ta niha pêrêstîroyka ji encamîne (netîca) erênî (positîf) ji Kurdan re nedayî.

Ewna rastiyan veşartî dî vê konfiransa yekemin de derdîketin ku mera kare wê we ji binavîne: **Konfiransa Lixwenana Rasti-yê**. Ne kême zanîna rastiye, nemaze ji kurdên mera, eger mirov wê bîzane ê karîbe çarekê ji tevgera me ya bîrindar re bibîne; ez jî û çawa her dilsozek wê bextewar be, eger serokên Kurdan lîser bîngêhên rastiye bîhev gîhnin, de werin hemû bî hevra rûnin, yekîtiyekê saz kî, çawa konfirans nişan dîde û carekê ji şaş bin me rewşenbiran bextewar bîkî.

Konfiransvanan gîringî-yeke mezîn dan pêşdabîrîna çanda kurdi, bo wê dixwestin ku elfabeya latîni bête vejandin, çapxanên kurdi bîne zêde kirin, programên radyo ji Mosko bîne weşandin û hin we ji nişan dîdan ku dilê kurdên soviyetê bî destek-tînen çandî ji penaberên kurd re li welatên rojava dima, nemaze li Swêdê ku ji wan re aso bêtir vekirî-ne, lê ji kurdên bergirî li welêt kirîne û xwin dî ber de rijandîne li heşt komararan bê çapemeniyên kurdi ne. Kî li wê bawerê bû ku rojekê ji rojan gotî-nîne weha jî li konfiransê-kê bîne kirin, çî matman (ecêbmayî) e, çî paradoks e!!! Bî wê bûnê professo-reki Rûss dî roja duhemî de weha digot: Heqê hemû mîletan heye, çî me-zî, çî bîçûk ku dewletên xwe çêkî, lê me ew heqa jîbîrkî.

Bona ku heq netê ji bir kirin pişkdarên konfiransê

Wênêk ji konfiransê

bê tîrs û bê perde siyase ta hîkumeta soviyeti rexne dîkirin, ku ew bê deng di-mîne beramber tekoşîna dademend a gelê kurd li Kurdîstana Tîrkiyê, İrânê û İraqê. Behsa Kurdîstana Suriyê nekîrin, tenê rêzdar Selah Bedîrûdîn çend peyv lîser pergala Kurdan a nalebar (dijwar) li wir kir, yek ji holê rabû û pişgîriya siyaseta karbîdestên Sûri kir, ew ji kurd bû... —nemaze li bajarê şehîd û gazkîrîna kurdan dî bîhara 1988 de. Hemû li wê rayê bûn ku pêwendiyên tével (cuda) dî navbera kurdên soviyetê û yên der-va de bîne xurt kirin.

Jî Rêzolosiyona Konfiransê

Konfirans bî derxistîna rêzolosiyonkê tamam bû, ez daxwaz û peşniyazên wê li dumahiyê nişan dî-dim:

- Konfirans dibîne ku rakîrîna autonûmiya kurdi dî sala 1929 de ziyaneke mezîn bî mafên kurdan bû ye, lewma pêwîste ew bê-te vejandin.

- Naskîrîna û rêzgîrtîna mafên netewî yên kurdên Soviyetîstanê bû ye pê-wîstîyeke dîroki, lewma bî zûtîrîn dem lîser bête kar kirin.

- Komela Kurdên Sovi-yetîstanê kare bî kareki kultûrî mezîn rabe, eger ew pîrsên xwe rînd zelal bike û pêwendiyên xwe li

gel hemê deveran (herem) hebe, dî wê babetê de dî-vê Sêntîra Çanda Kurdi li Mosko û liqên wê bîne pêşda bîrîn.

- Konfirans hêvî dîke ku dezgeyên bilind ê bî pîrsên jîyan û xebata kurên penaber ve mijûl bîbîn, ku ew ji cîhên xwe derkîrine bî hoya tûjbûna pîrsên netewî, lewma pêwîste ku autonûmî jî nû ve bête ava kirin li cîheki munasîb.

- Bona bîdestxistîna mafên netewî û demokra-tî jî Kurdên Soviyetê re konfirans li wê rayê ye ku ew mafîna bîne parastîna û kontrol kirin ji aliyên karbî-destên merkezi û navçeyî.

- Konfirans dibîne ku radyo bî kurdi kare li Mosko jî were weşandin.

- Avakîrîna çapxanekê lîser hima elfabeya latîni bona geşkîrîna edebiyata Kurdi.

- Konfirans bî temami pişgîriya guhartînen siya-sî û demokra-tî li Soviyetîstanê dîke.

Konfiransvanan tekîd dîkirin lîser vê yekê ku ne kareki normal e dewleta soviyeti pişgîrî û arîkariya rêjîmên li dijî ku gelê kurd şer dîkî, bike û wext bû ye û li gor politika Hîzîrê Nû Yekîtiya Soviyet pîrsa kurdi rake nav rêxîrawên navnetewî û Yekîtiya Netewan û li wir bête muna-qeşe kirin. Her weha bî navê konfiransê namek ji serokê dewletê re M. S. Gorbeçov re şandin.

FİLMA YEKEMİN BI ZIMANÊ KURDÎ • Perişanê Efrini

Gelek hunermendên Kurd hene pîr karên mezin kirine, lê mixabin ne bi zimanê kurdi. Gava behsa sinamê tê kirin, navê Yilmaz Güney tê bira mirov.

Beri salekê, dema ku li Swêd Yekitiya Sinemakârên Kurdistanê" hate avakirin, me gelek hêvi pêva girêda û pê şa bûn

Îsal di meha Adarê da li komara Kazaxistana Sovyetê da, koma sinemakârên Kurd li Swêd û hinek sinemakârên Sovyetî bi hevra filmek çêkirin. Navê filmê "Kerik Gur" e.

Senaryo ji aliyê Mehdi Omed hatiye nivîsandin û ji motifa ramana nivîskarê Kurd Husên Arif hatiye girtin.

Film bi xebata rejisorê Kurd Têfûr û rejisorê Sovyet A. T. Aşrapov hate

amadekirin. Alikarên rejisoran ji yek Kurd e, yek ji Sovyet e. Navê wan Fet-

Demek ji filmê hi û B. İskakov e. Kamera Eziz û A. K. Mûsayev; dekor R. Kari-

movov; serokê berpirsiyariyê filmê ji M. C. Moxamedcanov e.

Di filmê da Mehdi Omed û artista Sovyetî ya bi nav û deng Anna Semûxine, rolê pêşin dileyizin. Tevî wan du zarok ji di vê filmê da dileyizin. Herdû zarok ji keçik in û navê wan Şaş û Zarin e.

Film li ser çiyayê Tiyanşan hat kişandin.

Xeberdana film bi zimanê Rûsî û Kurdi, bi zaravê sorani ye.

Ev cara yekemîn e ku, bi zimanê Kurdi bi hevkarîya Kurd û Rûsan filmek ûsa hate amade kirin. Bi rasti ji ev, gavek pêş e. Di demek nêzik da film tê serpêrdê sineman û ev yeka ji me kêfxweş dike. Em xebatkarê vê filmê û hemû kesên, ku keda xwe tevî xebatê kirine, piroz dikin û ji karên wan ra serkevtin dixwazin.

NAMEYEK JI PAKİSTAN

Bo bi rêvabirên Kovara KOMKAR'ê Silav.

Hêvîdarim xebata we bona xizmetkirina gelê Kurd û pîrsa wî, berdewam be.

Berêzan,

Paş xwendina çend hejmara kovara we, min pêwîst dit ku, ditina xwe binivîsim li ser rûpelê û xweş-haliya xwe berember kovara we eşkere bikim.

Bê guman, gihîştina her hejmara kovara we, li her quncikê welatan, dibe sedema zêdebûna hevalên we; kovara we pirtir tê naskirin.

Daxwaza min ev e ku, weki hevalê we yi hertîmi, kovara we bighije destê min. Ez ji we deng û behsên aliyê me bê beş nakim. Wêneyên ku li gel min in, dişinim û hêvîdarim ji aliyê we tê ecibandin.

Ez bendewarê bersiva we me.. Her bijin

Hevalê we
Azad Ehmed Werti
Pakistan

Hevalên hêja,
Li Gurcistanê da rêxistina Kurdi bi navê "Ronahi" hate damezrandin.

Eva rêxistî-
neke politik,
civakî û çandî ya gelî ye;
ango a civaka Kurdên Gurcistanê

ye. Yek ji armanca rêxistinê, ferehkirin û tevgirêdana navbera rêxistinên kurdên dervê wêlat e. Ji bona vê yekê ji, em dixwazin ku di navbera me da danûstandin û peywendiyên birati û kurdperwerî çêbe, li dereceyên cûda-cûda da.

Hevalên delal,

Rêxistina me "Ronahi" dixwaze ku her tim nûçeyên me li navbera me da hebe, êdi em hevce

dibinin ku ev kar û barên me yên birati zêde bikin, em zûzû bîn ba hev, biçin.

Em we biraye

yê xwe yên Kurd teklîfê Sovyetê û Gurcistanê dikin. Ji bona hatina we û gûrûba we, em hemû xercên aborî didine ser xwe. Bese ku li navbera me da ev danûstandin çêbe.

Bi silavên birati û kurdperwerî. Serokê rêxistina Ronahi
I. Nebiev

Gurcistan:

RÊXISTENEKE KURDÎ HAT DAMEZIRANDIN

• DUYURU • DUYURU • DUYURU

MEM Û ZIN SAHNELENMEK ÎSTENİYOR...

Taninmiş Kürt yazarı ve şairi **Eskerê Boyik**'in tiyatro parçası olarak kaleme aldığı ve Roja Nû Yayınları arasında yayımlanan **Mem û Zin** adlı dram, sahnelenmek isteniyor.

Konuya ilgi duyanlar, aşağıdaki adrese başvurabilirler:

FERHAD

c/o KOMKAR, Hansaring 28-30, 5000 Köln 1, Tel.: 0221/123376

BİSMİL:

“İkiyaka ve Çevrimli Katliamını Yapanlar Aynı Güçler”

Kürdistan'dan hepimize sıcak ve dostça selamlar.

Basın üzerindeki kara leke olarak çıkarılan 424 sayılı KHK'ne yönelik tepkiler, HEP'in Diyarbakır mitingi ile doruğa ulaştı.

in Çevrimli köyüne baskını yapanların aynı güçlerin olduğu yönündeki görüş giderek yaygınlık ve netlik kazanıyor. Hatta şöyle bir iddia var: İkiyaka'ya yapılan baskından sonra, gerilla kılığında köyden çıkan bir

söyler. Daha sonra yukarıdan bir emir gelir, “Yüzbaşının elbisesini çıkarın, içeri atın”. Yüzbaşının çoluk-çocukları da lojmandan çıkarılır. Daha önce görev yaptığı bir ilçeden tanıdığı insanlar, yüzbaşıya sahip çıkarak, çocuklarını evlerine alırlar... Bu arada yüzbaşı ile kimseyi görüş-türmüyorlar.

Savur'un bir köyünde 13 yurtsever uykuda vurularak öldürülür. İçlerinden biri yaralı olarak kurtuluyor. Daha sonra bir çoban tarafından yaralı halde bulunarak, saklıyor. Yaralı ağaçlardan yapılmış bir barınağa konur. Bir köylünün keçisi otlarken bu barınağa giriyor. Köylü keçiyi çıkarmak isterken, yaralı yurtseveri fark ediyor. Gelip köyde Kavak ailesinin yanında bu olayı anlatıyor. Kendisine jandarmaya haber vermesi salık veriliyor. Köylü, durumu jandarmaya bildiriyor. Onlara, “hükümlü olan oğlumu serbest bırakırsanız, size yaralının yerini söylerim” diyerek şart koşuyor. Jandarmalar kendisine, “hayır biz oraya gitmeyeceğiz, sen gidip onu vuracaksın, biz de senin oğlunu hapisten çıkartacağız” der. Yaralı bir halde barınakta saklanan yurtsever, köylüyü görünce kendisine yiyecek getirildiğini sanarar, Kürtçe konuşur. Fakat köylü ona yiyecek yerine kurşun yağdırır. Daha sonra durumu jandarmaya bildirir. Ama köylünün oğlu hapisten çıkarılmaz. İhbarda bulunan aile,

(Devamı 27. sayfada)

30.5.90: Diyarbakır'da saldırı sonucu yaralananlar

Artık, bölgeye yönelik haberler dış basından, özellikle BBC'den dinleniyor. Gazetelere karşı büyük bir güvensizlik var. Hakkari'nin İkiyaka köyüne baskını yapanlarla, Şırnak'-

grubu yüzbaşı ve bölüğü ele geçirip gözaltına alıyor. Bunlar, Özel Tim olduklarını söyleyip, kimliklerini gösteriyorlar. Yüzbaşı “sizler suçlusunuz” diyerek gözaltında tutacağını

İstanbul:

Kürdistanlı yurtsever güçlerin, 4. Geleneksel Dostluk Gezisi 10 Haziran 1990 tarihinde İstanbul'da yapıldı.

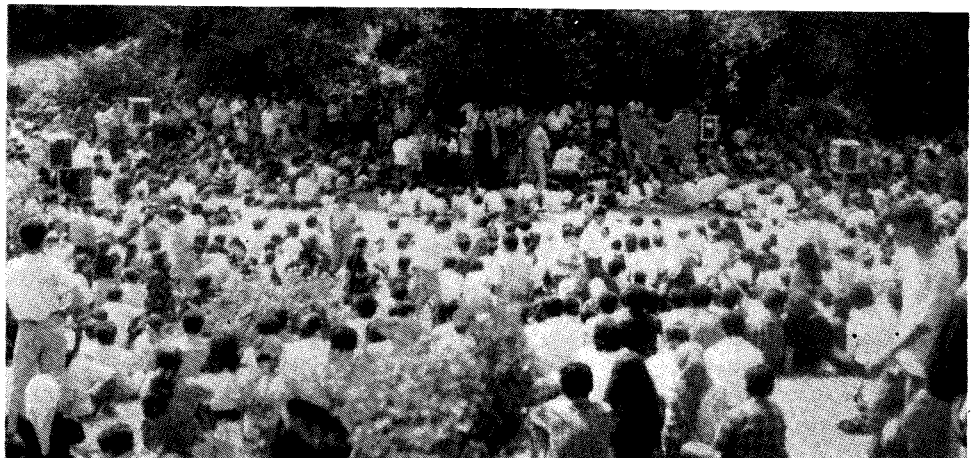
Kürdistanlı yurtsever güçleri bağrında toplayan Halk Kültürünü Araştırma ve Yaygınlaştırma Derneği (HKD) ile Yurtsever Devrimci Kültür Derneği'nin (YDKD) öncülüğünde ve diğer Kürdistanlı çevrelerin katılımı ile gerçekleştirilen geziye 2 bin kişi katıldı. Gezi, yaklaşık 50 otobüs ve 100 dolayında özel otodan oluşan konvoyun sabah saat 7'de yola koyulmasıyla başladı. Yol boyunca otobüslerde konuşmalar yapıldı, fıkralar anlatıldı, türküler söylendi.

Dostluk gezisinin programı saat 9.30'da başladı. Açış konuşması Kürtçe ve Türkçe olarak yapıldı. Alkışlarla sık sık kesilen konuşma, “Biji yekîtiya gelê Kurd!”, “Biji berxwedan û serhildana gelê Kurdistan!” sloganlarıyla bitti.

Daha sonra şiir, fıkra, müzik etkin-

(Devamı 27. sayfada)

KÜRDİSTANLI YURTSEVER GÜÇLERİN GELENEKSEL GEZİSİ YAPILDI

Geziden bir görüntü

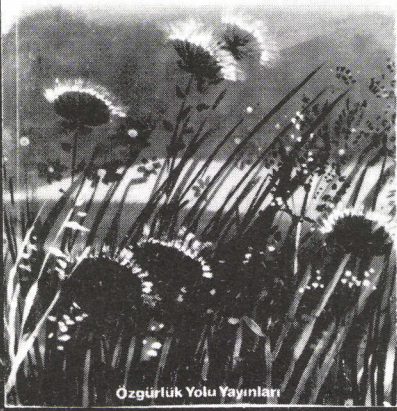

WÊŞANÊN NÛ

YENÎ YAYINLAR

Eskerê Boyik
DAĞ ÇİÇEKLERİ

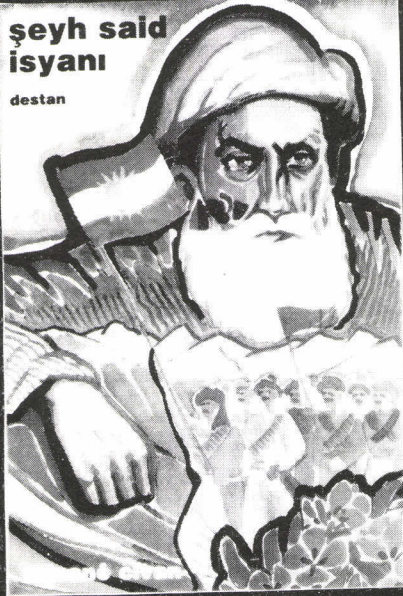
ŞİİRLER●TÜRKÇE●KÜRTÇE

Özgürlük Yolu Yayınları

Destana
Memê Alanşeyh said
isyani

destan

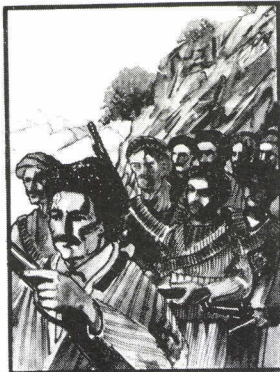

NAVÊN KURDÎ/Kurdische Namen

A. BALI

DERSİM DESTANI

cemşit mar

Serokê Serhildana 1925'an
ŞÊX SAİD

TROISDORF

"Kürt Kültür Günleri"

5-22/9/1990

5.9.1990 açılış

- Huseyin Habaş
- Hasan Devran
- Seydo

11.9.90 Kürt Mutfağı

14.9.90 Kürt Gençlerinin So
runları

- Tartışma
- Tiyatro
- Müzik

18.9.90 Kürdistan'da İnsan
Haklarının İhlali

PANEL:

- Karsten Baethke (Al)
- Lissy Schmidt (Medico)
- Rudolf Bindig (SPD)
- Angelika Beer (Yeşiller)
- Reinhild Fischbach (Mülteciler İnsiyatifi-Troisdorf)
- İbrahim Aksoy (HEP)
- Sertaç Bucak (KIHG)
- A. Saydam (KOMKAR)

22.9.90 Kapanış Gecesi

- Ferhat Tunç
- Koma Aşiti
- Cem Grubu
- Folklor
- Şiirler

"YABANCI MI DOST MU?
Almanya'da Kürt Kadınları"

KOMJIN-Dortmund, Jusos ve KOMKAR-Dortmund birlikte 22.9.1990 tarihinde "Yabancı mı - Dost mu? - Almanya'da Kürt Kadınları" adı altında bir gece düzenliyorlar. Programda; açık oturum, sergi, müzik, folklor vb. yer alıyor. Gece saat 17.00'de başlıyor.

Adres: Jugendzentrum
Bushey, Konkordia Str.
HAGEN

Qanatê Kurdo

GRAMERA
ZMANÊ KURDÎ

kurmanci-sorani

Weşanên Roja Nû

AŞITÎ • Dîlêr

Ne ez ne tu dîminin
ruberê vê dinê
deh caran
dîkare me bîkujê
atom û notronên wan
ewana ku
bî zîkên têr
bî ruçîkên zer
ser zêran runîştine
û xwina sor
ketine çavan
dîjwar nine
dest bavêjine
bîşkokên fuzan
û alamê wînda bîkîn
nîşkêvan,
dîvê ez û tu
em û hûn rawestîn
ku tep nebe hêlun
ser jin û mîndalan
pez û mîrişkên me
gulên bexçê
neqelîn jî kokê ve
ku em xwe bîghînin
armanca dawiyê
yekcar rakîn

silah û bomban,
aşitî ne bo me tenê
heywanan bîgre
heya pîrên xweşik
maşînen kardar re
ziraran tine
insanên dinê, werîn
em dest bîdîn hev ku
dar berên şewitî
derbanên xîrabe
zarok sîtxwar nebîn,
ewrên reş, sîpi
sor, zer û gewr
mîrinê neynîn
ser me hemûyan,
werîn em mecal nedîn
destên pîrşîng kîruzan
jî erd û ezman bîqetîn
tîrs û xof
tatêl û grînê
jî dîlan derxînin
ku pêşkevî em
ber bî stêrka sor
bîçîn
serbest û serfiraz bîjin

X

A

Ç

E

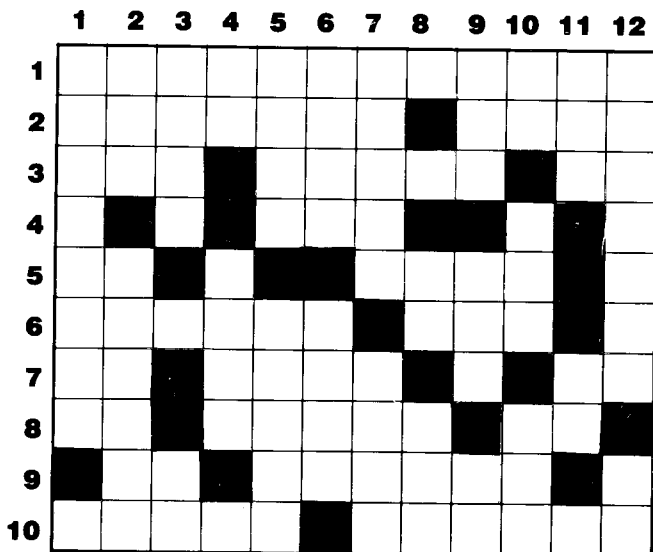
R

Ê

Z

ÇEPERAST

1- Alimeki edebiyata Kurdi, ku di navbera sala 1570-1640'an da jiyana xwe derbas kiriye û diwanek nivîsiye... 2- İnşaat çêkîrîn, avadani... Zana. 3- Xani (**beropaş**)... Ji gelê Iranê ra dibêjin... (O) bikeve navberê, dibe navê dimis. 4- Beg, zordar. 5- Din.. Bizîna nêr. 6- Hesînen gemîyan ên ku berdidine binê behrê... Ne nêzik. 7- (L) were serî, dibe diji zuha (**beropaş**)... Ciyên

ku heywan tê da alîfan dixwîn... (î) bikeve navberê, dibe diji şahiyê. 8- (O) bikeve navberê, dibe kurmê darê... Qadi... Hejmarek. 9- Notayek (**beropaş**)... Pêxember. 10- Navê nexweşiyek.. Şagirt.

SEREJÊR

1- Ciyê ku golik di zîkê çêlekê da dimîne. 2- Ne ewa... Esker. 3- Heywanek dirêj û gir, li Emerîqa Başûr... (O) bikeve navberê, dibe rengê (**beropaş**). 4- Bî Tirkî nav.. Têgîhiştî. 5- Cureki porteqalan... Li ser pîştî hêştir, weki malan çêdikîn (**beropaş**). 6- Naveke jinan (**beropaş**)... Çim-koşe. 7- Kesên ku malên wan li ba hev in... Faiz. 8- Hevalê bavê (**beropaş**)... Hacetêke pivandinê yê İngilîzan. 9- Hacetêke muzîqê (**beropaş**)... Bê lîbas... (A) ware serî, bî Tirkî dibe navê hîrçê. 10- (L) were serî, dibe ciyê hozek avi... Ji heywanan didoşîn... Zara madekê. 11- Çekî dewra berê, ku li ser pîştî hespan da bî wê şer dikîrîn... Rengê hespan. 12- Mûlakat, ceribandîn... Agir.

1	M	A	N	D	E	L	A						
2	Ê	Ş		E	Y	A	R			K	O	V	A
3	Z	I	L	M	A	T				K		K	A
4	Ê	T			N	I	S	A	N				K
5	R	I	M			N	A	L	I	N			Ê
6				E	F	R	I	B	I		Ş	E	T
7	M	E	C	A	L		E	N	I				
8	A	Z					E	R		V	Ê	L	
9	Ş	E	R	Û	D					S	D	R	A
10	E	B	Ê	D	I					Ş	E	K	M

(Bersiva hejmare berê)

12 EYLÜL BİLDİRİSİ

(Baştarafı 15. sayfada)

kalktı.

Bu kitlesel başkaldırı ve direnişler sömürgeci güçleri telaşa sürükledi. Kürdistan'da sürmekte olan olağanüstü hal uygulamasına, Sömürgeci-Süper Vali'ye, 12 Eylül yasalarına ek olarak bir darbe niteliğindeki yeni "önlemler" devreye kondu ve 9 Nisan 1990 tarihinde çıkarılan 413 sayılı Karar Hükmünde Kararnameyle sürgün, katliam, operasyon, asimilasyon, sansür daha sert bir şekilde gündeme getirildi, "bölücülük" cezası iki katına çıkarıldı, süreklilik avı başlatıldı; Kürt halkı üzerindeki demoklesil kılıcı daha da bilindi.

Irak'ın Kuveyt'i işgaliye başlayan Körfez krizini de Özal ve şürekası özellikle Kürt halkına, onun ilerici, yurtsever güçlerine, Türkiye demokrasi güçlerine yönelmek için fırsat belledi ve saldıraya geçti. Sınır boylarından on binlerce Kürdün sürülmesi, yurtsever insanların bir biri ardına içeriye alınması, ilerici, yurtsever yayın organlarının susturulması özellikle bu kriz döneminde daha da hızlandırıldı. Amerikan'ın, Batılı emperyalist güçlerin çoban köpekliğini yapan, ancak tüm uğraşlarına rağmen, kendini yine de iyi bir biçimde kabul ettirmeyen Özal, Türkiye'nin Batılılar için taşıdığı önemi kanıtlayarak uğruna Türk ve Kürt halklarını sonu olmayan, açlık ve göz yaşından başka birşey vaatmeyen bir maceraya sürüklüyor. O daha dün, kanlı ve zorba Saddam'a Kürt yurtsever güçlerini kırmak, arkadaş kalleşçe vurmak için yardıma gitti, cellat sürülerini Irak Kürdistanı'na saldı. Amerika, Fransa, İngiltere, Almanya ve Sovyetler Birliği gibi ülkelerin İran-İrak savaşı döneminde dişine kadar silah ve teknolojiyle donattıkları "Ortadoğu'nun şımarık oğlanı" Saddamı bugün çıkarları tehlikeye girdiği için hizaya getirmek isteyen bu güçler, daha dün Halepçe'de 5000 insanımız kimyasal gazlarla kırılırken, bu saldırılar sonucu on binlerce insanımız yaralanır, ölüm kalım mücadelesi verir, yollara dökülürken hiçbir yaptırıma yönelmediler. Batıların ve Sam Amca'nın bugünkü çabaları ne Kuveyt'in arap halkına duydukları sempattiden, ne de Saddam'ın "yeni farkettileri" diktatörlüğünden kaynaklanıyor. Onların telaşı, çıkarlarını koruma, Ortadoğu'ya, petrole sahip olma telaşlarıdır. Onlar, başka bir horozun kendi çöplüğünde de olsa ötmesine tahammül edemiyorlar.

Bizim safımız, halkımızın safı ne Saddam'ın, ne de Amerika ve ötekilerin safıdır. Böylesi bir dönemde bize, işçi ve emekçilere, ilerici ve yurtseverlere düşen görev savaşa karşı çıkmak, Özal ve ekibini teşhir ve tecrit etmektir. Zira Osmanlı ve Fars imparatorlukları döneminde de olduğu gibi, bugün de çıkabilecek bir savaşta Kürdistan yerle bir edilecek, taş taş üstünde bırakılmayacaktır. Saddam, Diyarbakır ve Batman'ı, Özal ise Kerkük ve Musul'u vuracaktır. Ölen, sakatlanan bizim insanımız, tahrip edilecek ülke ise bizim ülkemiz olacaktır.

- Savaşa, Ortadoğu jandarmalığına hayır!

- 424 sayılı kanun hükmündeki kararname kalsın, sürgün, katliam ve operasyonlar durdurulsun, olağanüstü hal son bulsun, bölge valiliği uygulamasından vazgeçilsin!

-Kahrolsun özgürlük ve demokrasi düşmanı sömürgeci-faşist diktatörlük!

- Yaşasın halklarımızın özgürlük, demokrasi ve insanca yaşam mücadelesi!
30.08.1990

KOMKAR

BİSMİL

(Baştarafı 24. sayfada)

gece-gündüz Özel Tim ve jandarmaca nöbet tutularak korunur.

Bu iğrençliği yapan köylünün aklını oynattığı, yine oğlu tarafından yaptığının alçaklık olduğu söylenir.

Mazıdağı'nin bir köyünde bir köylü Tim tarafından dışarı çağrılır. Hiçbir şey söylenmeden taranarak öldürülür. Olayı bir jandarma da görür. Daha sonra jandarma şahitlik yapmasını diye, öldürülür. Köylülerin olayı Cumhuriyet Savcılığı'na bildirmesi sonucu astsubay tutuklanır. Bunun üzerine savcı tehdit edilir.

Çınar'ın bir köyünde ise muhtar aynı şekilde kurşunlararak öldürülür. Bunu yapanlar hakkında hiçbirşey yapılmaz.

HEP'in düzenlediği "Onurlu ve Özgür Yaşam Yürüyüşü" ile "Diyarbakır Mitingi", tüm yurtseverdemokrat güçlerce desteklendi. Yürüyüşü destekleyenler polis tarafından coplandı, çok sayıda insan gözaltına alındı. Herkes Diyarbakır mitinginde olay çıkacağını bekliyordu. Ama miting, disiplini ve katılanların sorumlu davranması sonucu olaysız bir şekilde bitti. Mitingde konuşan İ. Aksoy, "Nazi Almanyasında 6,5 milyon Yahudiyi, yine işbirlikçi Yahudilere öldürttüler. Ama bu işbirlikçiler, daha sonra Naziler tarafından öldürüldüler. Köy korucuları, komşunu, akrabasını vurma, birgün gelir seni de onlar vururlar" diye uyardı..

Size 30.5.1990 tarihinde polislin saldırısı sonucu yaralanan insanlarımızdan bazılarının fotoğraflarını gönderiyorum. Selamlar.

27.7.1990

Birindar

İSTANBUL GEZİSİ

(Baştarafı 24. sayfada)

likleri başladı. Bunların tümü Kürtçe sunuldu. Davul-zurnanın sesiyle birlikte insanlarımız coştular.

Kısa bir yemek molasından son-

ra, saat 13.00'te program yeniden başladı.

Mikrofona Halk Kültürünü Araştırma ve Yaygınlaştırma Derneği'nin sözcüsü geldi. Ülkedeki son gelişmelerin, Kürt halkının durumunun, son kararname zincirinin değerlendirildiği konuşmadan sonra, HKD'nin folklor ekibi Kürdistan'ın çeşitli yörelerinden derlenen halk oyunlarını sundu. Büyük bir beğeni kazanan ekibe, kitlenin katılması coşkunun derecesini gösteriyordu.

Daha sonra Yurtsever Devrimci Kültür Derneği'nin hazırlayıp sunduğu iki oyun beğeniyle izlendi. Tiyatro sanatının etkin bir ajit-prop aracı olduğu bu oyunlarla bir kez daha gözler önüne serildi.

Kürt öğretmenlerinin Eğitim-Der adına yaptıkları konuşma uzun uzun alkışlandı. Geziye katılan halktan insanlarımız, onlarla tanıştılar, beğenilerini iletiler.

HKD'nin sunduğu müzik şöleni ile YDKD'nin sunduğu tiyatro parçası, gezinin en beğenilen bölümünü oluşturdu. Büyük bir ilgi ve coşkuyla izlenen programa, yer yer kitle toplu bir şekilde katıldı. Yine YDKD'nin hazırladığı yarışma ve çekiliş yapıldı. Armağanlar çeşitli kitaplardan oluşuyordu.

Gezi boyunca 9 yaşındaki Kürt kızının Kürtçe sunduğu türküler büyük bir ilgi ile izlenirken, her ailenin evinde ana dili olan Kürtçeyi konuşması ve böylesine değerlerin yaratılması için çaba gösterilmesi ortak kararı oldu.

Ortak davranışlar sergilemek, önyargılardan kurtulmakla olasıdır. Küçük ayrılıklar büyütülmemelidir. Halkımızın birlik özlemi, özel çıkarlar gözetilmeden; yanlışlarla, sekteliklerle mücadele edilerek, yükselen kitle muhalefetine denk düşürülerek karşılanabilir.

SIMKO

DAXUYANI

Drama MEM û ZİN ku ji aliyê Eskerê Boyik hatiye nîvisandin û di nav weşanên Roja Nû da derketiye, wê bê leyistin.

Kesên ku daxwazî di vê dramê da cih bigrin, dikarin li ser navnişana jêrin hin agahdariyên zêde bigrin

FERHAD

c/o KOMKAR

Hansaring 28-30, 5 Köln 1

Tel.: 0221/12 33 76

KRIZA XALIÇÊ Û DURÛTIYA DEWLETÊN ROJAVA

Bî dagirkirina Kuweytê ji aliye Iraqê ve, Rojhilata Navin û meseleyê Kurd disa kete rojevê cihanê. Radyo, televizyon û rojnameyên hemû welatan, deng û behsê vê krizê bî firehi didin, behsa hoviti û diktatoriya Saddam dikin.

Dewletên Yekbûyi ya Amerika (DYA), bona parastina berjewendiyê xwe û nokerên xwe, hêzên leşkerî şand vî mîntiqê. Dewleta rojavayên din ji bona piştgirîya DYA, hêzên nîzami şandin û hin ji wê bîşinin. Her ûsa "Rêxistina Yekitiya Eraban" bîyar da ku, "Hêza Aştiya Eraban" lî Erebitana Suudi da bêne ci û war kîrin, daku Iraq, vî welatê ji dagir neke.

Bîli ji van, rêxistina Mîletên Yekbûyi (RMY) bîyara ambargoyê girt. Bî vî bîyarê ji nema; paşê xurtîrkirina ambargoyê bîyarek

din da: Ger pêwîst be, hêzên eskerî bona ci be ci kîrîna dorlêgîrtinê dikarin dest bîdine çekê. Bî kurtî dî Rojhilata Navin da rewş, him dî warê diplomatîk, him ji warê leşkerî da germîrî dibe. Alikî va hêjmara leşkerên DYK û hêzên Aştiya Eraban roj bî roj zêdetîr dibe. Alikî va ji bona çareserkirina vî problemê cehda diplomatîkî pîrtîr tî kîrin.

Weki me lî jorê got, radyo, televizyon û rojnameyên welatên Rojava, lî ser xwinrijî û hovitiya Saddam gelek tîşt dînvîsîn, dibêjin. Rûpelên rojname û ekranên televizyon bî kîyarên dij-insanî ya Saddam ve tîji ye. Behsa serpehatiya Saddam, Helebçe, vîranîrîna gundên Kurdistanê dikin. Gelo Saddam van karên ku tîne bahs kîrin, paş dagirkirina Kuwey

tê kîri ye?

Eşkereye ku bersiva vî pîrsê "na ye." Jî vî wextê ku Saddam û rejîma wî hate ser hîkûm, heya îro; Saddam, Saddamê berê ye, rejîm ev rejîm e, dî bîngehê da tu tîştê nehatiye gorin. Yê ku hatiye gorin ev e ku: Pêşda berjewendiyê dewletên Rojava mayîn û xurtîrbûna rejîma Saddam bû. Bona vî yekê dî heyama şerê Iran û Iraqê da bî hemû hêzên xwe ve piştgirîya Saddam dikîrin. Jî ber vî yekê hevîra gelê me nedîbihîstin, guhê wan hingê gîran bû. Îro jî berjewendiyê van çûyîn û nemanê Saddam e, wî dîxwazîn.

Her ûsa rojname û televizyonên Rojava, lî ser hêzên leşkerîya Iraqê gelek tîşt dibêjin. Iraq xweyiyê çend tank û top e, çîqas balafirê Iraqê heye, çekê kimyewî çawa çêdike û hwd. bî firehi dî rûpelên rojnameyan da ci dîgîrin. Gelo, bîli ji dewletên rojava û welatên sosyalist, tu dewletek heye ku çek û teknolojîya çekan bîfroşe Iraqê?

Divê bê gotîna ku Saddam berhema imperyalîstan e. Wana, jî bo berjewendiyê xwe Iraqê kîrin embara çekê. Lê belê berhema wan îro bûye belayê sere wan. Û dî rojhilata Navin da bûye xeterekê mezîna lî ser nîfta vî mîntiqayê ku, jî aliye imperyalîstan tî metîna.

Rastî jî imperyalîstan û dewletên Rojava, berê hemû tîştê naxwazîna nîfta Rojhilata Navin jî destê wan derkeve. Evê din hemû çîrok in. Hêstîrên wan ku, bona mafên mirovî, Helebçe û gelê Kurd dirêjînin, hêstîrên derewîna e û bona veşartîna vî rastiyê ye.

Rast e. Saddam dîktatorekî xwinrijî û hov e. Heya ku ew lî ser hîkûm be, dî Iraqê da demokrasi û azadî ci be ci nabe. Lê armanca dewletên rojava, azadî û demokrasi nîne û ci be ci kîrîna wan jî ne karê wan e. Ev erkê gelê Kurd û hêzên demokrat a Iraqê ye.

Tîrs û Hêviya Dewleta Tîrk

Dewleta dagîrker a Tîrk, bî ger-
(Dumahîk rûpel 22'an da)

Mercên Aboneti : 6 Mehi 10 DM, salî 20 DM
Abone şartlari : 6 aylîk 10 DM, yillîk 20 DM

Hesap No : Postschekamt Frankfurt
Konto-Nr : 405767-606

DENE
KOMKAR

Xwedî : Federasyona Komelên Karkerên
Kurdistan lî Elmanya Federal
Navnişan : 5000 Köln 1, Hansaring 28-30
Elmanya Federal
Berpîrsiyar : A. SAYDAM

IMPRESSUM
Herausgeber KOMKAR
Föderation der Arbeitervereine
aus Kurdistan in der BRD e.V.
Verantwortlicher Chefredak-
teur: A. SAYDAM
Druck: Eigendruck